



ПРЕДЛАГАЧ: Владата на Република Македонија

ПРЕТСТАВНИЦИ: д-р Трајко Славески, министер за финансии
и
Недим Рамизи, заменик на министерот за финансии

ПОВЕРЕНИК: Трајко Спасовски, раководител на Сектор во Министерството за финансии

ПРЕДЛОГ - ЗАКОН

за јавна внатрешна финансиска контрола

Скопје, јуни 2009 година



Република Македонија
ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Бр.19-2522/1
9.06.2009 година
Скопје

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
СОБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
СКОПЈЕ

Примено	16 -06- 2009		
срп. един.	Број	Прилог	Вредност
	07	2701/1	

ДО ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОБРАНИЕТО НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СКОПЈЕ

Врз основа на членот 91, алинеја 2 од Уставот на Република Македонија и членовите 132 и 137 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, Владата на Република Македонија Ви поднесува Предлог-закон за јавна внатрешна финансиска контрола, што го утврди на седницата, одржана на 9.06.2009 година.

За претставници на Владата на Република Македонија во Собранието се определени д-р Трајко Славески, министер за финансии и Недим Рамизи, заменик на министерот за финансии, а за повереник Трајко Спасовски, раководител на Сектор во Министерството за финансии.

Овој закон произлегува од Националната програма за усвојување на правото на Европската унија.

ЗАМЕНИК НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

м-р Зоран Ставрески



Подготвил: Сузана Пољоска *SP*
Контролирал: Митра Спасовска *M. Spasovska*
Одобрил: Стојан Тодоров *A*

сн/

ВОВЕД

I. ОЦЕНКА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Системот на јавна внатрешна финансиска контрола во Република Македонија е регулиран со Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор и Законот за јавна внатрешна финансиска контрола како посебни закони.

Процесот на зајакнување на финансиската контрола во Република Македонија е отпочнат и се спроведува преку развој и примена на принципите на децентрализирана одговорност на раководството, односно развој на сите три компоненти на јавна внатрешна финансиска контрола: финансиското управување и контрола, внатрешната ревизија и нивното хармонизирање.

Приоритет на Република Македонија е развој на сеопфатен систем на внатрешни финансиски контроли во јавниот сектор, кој ќе овозможи воведување на стабилно финансиско управување со јавните средства.

Воспоставувањето и целосниот развој на сеопфатен и ефективен систем на јавна внатрешна финансиска контрола претставува дел од реформата на јавната администрација во Република Македонија.

Причина за донесување на овој закон е реализирање на препораката на Европската комисија за интегрирање на Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор и Законот за јавна внатрешна финансиска контрола со што ќе се обезбеди правна рамка за зајакнување на капацитетите за финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија во Министерството за финансии и останатите субјекти од јавниот сектор, согласно стандардите за внатрешна контрола и внатрешна ревизија.

Примената на овој закон кој е усогласен со законската регулатива на Европската унија, ќе придонесе за забрзување на подготовките за членство во Европската унија.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Цел на предлог законот е уредување на организацијата, стандардите, методологијата, односите и одговорностите на субјектите од јавниот сектор во спроведувањето на внатрешната финансиска контрола како и надлежностите на министерот за финансии за координација на развојот, воспоставувањето, спроведувањето и одржувањето на системот на јавна внатрешна финансиска контрола.

Донесувањето на овој закон произлегува од потребата за зајакнување на системот за јавна внатрешната финансиска контрола кај буџетските корисници од областа на законодавната, извршната и судската власт (централна власт), фондовите и општините и Градот Скопје, агенциите и другите институции основани со закон, јавните претпријатија, јавните установи и другите правни лица кои се во државна сопственост или во кои државата е акционер, со цел постигнување целосна контрола во работењето, обезбедување соодветно и безбедно користење на ресурсите и намалување на ризикот при остварување на поставените цели.

Законот чие донесување се предлага се заснова на следните основни начела:

- зголемување на вкупната финансиска дисциплина со воспоставување на стабилно финансиско управување и контрола;
- промовирање на економично, ефикасно и ефективно работење и обезбедување на квалитетни услуги во согласност со основната задача на субјектот;
- заштита од неефикасно користење на ресурсите, малверзации и погрешно управување;
- откривање и минимизирање на значајните фактори на ризик;

- чување на ресурсите од загуби како резултат на непотребни трошоци, злоупотреба, лошо управување, грешки, измами и други неправилности;
- придржување кон законите, подзаконските и интерните акти, како и насоките на раководството; и
- развој на ефективен, навремен и доверлив систем за известување.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Со донесување и примена на предлог законот се очекува зајакнување на внатрешната финансиска контрола кај субјектите од јавниот сектор што ќе придонесе за создавање на заштеди преку зголемување на економичноста, ефикасноста и ефективноста во работењето. Заштедите кои ќе се остварат со воспоставување на овој систем се очекува да бидат повеќекратно поголеми од трошоците за неговото воспоставување.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведување на законот потребно е вработување на најмалку 130 лица за зајакнување на капацитетите за финансиско управување и контрола и 144 лица внатрешни ревизори, поради што во наредната година се потребни 131,5 милиони денари.

V. УСОГЛАСУВАЊЕ СО ПРАВОТО НА ЕУ

1. ПРЕГЛЕД НА РЕГУЛАТИВИ ОД ДРУГИ ПРАВНИ СИСТЕМИ И УСОГЛАСЕНОСТ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ СО ПРАВОТО НА ЕУ (ПОДАТОЦИ ЗА ИЗВОРНИОТ АКТ НА ЕУ СО ПОЛН НАЗИВ, БРОЈ И ДАТУМ)

Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници.

(ОЈ: ОЈ L 248, 16/09/2002 P. 0001-0048)

Регулатива на Комисијата (ЕС, Euratom) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Euratom) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници;

(ОЈ: ОЈ L 357, 31/12/2002 P. 0072-0090)

Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No 2185/96 од 11 ноември 1996 година која се однесува на проверки и инспекции спроведувани на лице место од страна на Комисијата со цел да ги заштити финансиските интереси на Европските заедници од измами и други нерегуларности;

(ОЈ: ОЈ L 292, 15/11/1996 P. 0002-0005)

1999/394/ЕС, Euratom: Одлука на Комисијата од 25 мај 1999 година која се однесува на роковите и условите за интерни истраги во врска со заштита од измамите, корупцијата или било која нелегална активност која им штети на интересите на Заедниците;

(ОЈ: ОЈ L 149, 16/06/1999 P. 0036-0038)

Регулатива на Комисијата (ЕС) No 1386/2002 од 29 јули 2002 година со која се пропишуваат детални правила за спроведување на Регулативата на Советот (ЕУ) No 1164/94 во врска со системите за управување и контрола за помоштадоделена од Кохезиониот фонд и постапката за вршење финансиски корекции

Останатите регулативи и одлуки од Програмата за приближување на националното законодавство кон законодавството на ЕУ индиректно се поврзани со овој закон и се однесуваат на воспоставувањето на целокупниот систем за јавна внатрешна финансиска контрола.

VI . ПРОПИСИ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ДОНЕСАТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Финансиско управување и контрола

1. Правилник за начинот и постапката за давање овластување; (член 8, став 7)
2. Правилник за начинот на извршување на работите од надлежност на единицата за финансиски прашања; (член 9, став 3)
3. Правилник за стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор; (член 13, став 3)
4. Правилник за начинот на спроведување на општите финансиски процеси;(член 20, став 3)

Внатрешна ревизија

5. Правилник за стандардите за професионално извршување на внатрешната ревизија, повелбата за внатрешна ревизија и Етичкиот кодекс на внатрешните ревизори; (член 26, став 3 и 4)
6. Правилник за програмата и начинот на полагање на испитот за овластен внатрешен ревизор; (член 36, став 7)
7. Правилник за начинот на извршување на внатрешната ревизија и начинот за известување за ревизијата на субјектот од јавниот сектор; (член 42, став4)
8. Правилник за формата и содржината на извештаите и изјавата од Годишниот финансиски извештај; (член 47, став 3) и
9. Уредба за постапката за спречување на неправилности, начинот на меѓусебната соработка, формата и содржината,роковите и начинот за известување за неправилностите.(член 50, став 9)

Прирачници

10. Прирачник за финансиско управување и контрола (член 12, став 4) ; и
11. Прирачник за внатрешна ревизија.(член 27)

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ЈАВНА ВНАТРЕШНА ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Предмет на уредување

Член 1

- (1) Со овој закон се уредува системот на јавна внатрешна финансиска контрола кој го опфаќа финансиското управување и контрола, внатрешната ревизија и нивната хармонизација, воспоставен согласно со меѓународните стандарди за внатрешна контрола и внатрешна ревизија.
- (2) Со овој закон се уредува и организацијата, стандардите, методологијата, односите и одговорностите како и надлежностите на министерот за финансии и на консултативните тела за јавна внатрешна финансиска контрола.

2. Координација на системот за јавна внатрешна финансиска контрола

Член 2

- (1) Министерот за финансии е надлежен за координација на развојот, воспоставувањето, спроведувањето и одржувањето на системот на јавна внатрешна финансиска контрола, а во негово име Централната единица за хармонизација на системот на јавна внатрешна финансиска контрола во Министерството за финансии (во понатамошниот текст: Централна единица за хармонизација).
- (2) Координацијата од став (1) од овој член министерот за финансии ја врши преку:
 - хармонизација и надзор на финансиското управување и контрола;
 - хармонизација и надзор на внатрешната ревизија; и
 - подготвување и донесување на подзаконски акти, прирачници и насоки.

3. Дефиниции

Член 3

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следното значење:

1. Јавни средства се сите наплатени, примени, стекнати, доделени и потрошени средства од субјектите од јавниот сектор, вклучувајќи ги и буџетските приходи, побарувања, расходи и субвенции.
2. Субјекти од јавниот сектор се корисниците на средства од Буџетот на Република Македонија, фондовите, општините и градот Скопје, агенциите и другите институции основани со закон, јавните претпријатија, јавните установи и другите правни лица кои се во државна сопственост или во кои државата е акционер.
3. Финансиско управување и контрола е систем на политики, процедури и активности воспоставени од раководителот на субјектот, со цел да се обезбеди разумно уверување дека целите на субјектот се остварени.

4. Разумно уверување е задоволително ниво на доверба за определено прашање земајќи ги во предвид трошоците, придобивките и ризиците.
5. Одговорни лица за финансиско управување и контрола се раководителот на субјектот и раководителите на подредените организациони единици во субјектот..
6. Финансиски контролор е лице овластено во субјектот за проверка на законитоста и правилноста на предложените финансиски одлуки, како и нивно одобрување или оспорување, земајќи ги во предвид принципите на економичност, ефикасност и ефективност.
7. Ех-ante финансиска контрола е процедура со која се обезбедува финансиската обврска да не биде преземена и расходот да не биде платен без претходно одобрување од службено лице хиерархиски независно од лицето овластено за преземање на финансиски обврски и лицето овластено за плаќање.
8. Овластено лице за преземање финансиски обврски е овластено службено лице кое може да презема финансиски обврски.
9. Овластено лице за плаќање е овластеното службено лице кое може да издава наредба за плаќање.
10. Ех-post финансиска контрола е процедура која се спроведува кај субјектот со која се обезбедува финансиските трансакции во форма на обврски, расходи или приходи, да бидат проверени, откако трансакцијата ќе биде целосно завршена.
11. Стабилно финансиско управување и контрола е транспарентно, регуларно, економично, ефикасно и ефективно користење на расположливите средства.
12. Економичност е минимизирање на употребените ресурси за постигнување на планираните цели или резултати на одредена активност, имајќи го во предвид определениот квалитет на тие ефекти или резултати.
13. Ефективност е степенот до кој се постигнати целите на одредена активност или односот помеѓу планираниот ефект и вистинскиот ефект на определена активност.
14. Ефикасност е максимирање на ефектите или резултати од одредена активност соодветно на вложените средства.
15. Ревизорска трага е документиран тек на финансиските и други трансакции од нивниот почеток до крај, со цел овозможување реконструкција на сите пооделни активности и нивно одобрување и ги опфаќа системите на документирање, известување, сметководство и архивирање.
16. Благајник е овластеното службено лице задолжено за исплата и примање на готовина;
17. Овластување е право за донесување одлуки во име на давателот на овластување и може да биде генерално и посебно.
18. Генерално овластување е давање овластување за спроведување на целосната надлежност за која е одговорен давателот на овластувањето.
19. Посебно овластување е овластување кое се дава за определен случај.
20. Подовластување е одобрување примателот на овластувањето да го пренесе целосно или делумно применото овластување на раководителот на основните организациони единици кои се под негова директна одговорност.
21. Давател на овластување е раководителот на субјектот, кој дава овластување.
22. Примател на овластување е лице кое примило овластување од давателот на овластување заради одлучување и преземање дејствија во негово име.

23. Финансиска обврска е обврска за плаќање изразена во пари, материјални средства, имот или права.
24. Ризик е веројатноста од случување на настан со негативно влијание на остварувањето на целите на субјектот.
25. Управување со ризик е процес на утврдување и оценка на внатрешните и надворешните ризици кои може негативно да влијаат на исполнувањето на целите на субјектот и спроведување на потребните контроли со цел изложеноста на ризик да биде на прифатливо ниво или да се намалат последиците од можен ризик на прифатливо ниво.
26. Контрола се сите активности преземени со цел да се избегнат или намалат ризиците.
27. Мисија е главна причина за постоење и работење на субјектот, а се состои од област на работење, вредности и цели кои се сака да се остварат.
28. Надзор (супервизија) е управувачка одговорност која на субјектите им помага во остварување на целите, доработка, преглед и одобрување на работите, јасна поделба на должностите и одговорностите доделени на секој вработен, системски преглед на извршување на работите на секој вработен до потребно ниво и одобрување на извршување на работите во битните делови со што се обезбедува извршување на планираните работи.
29. Основни финансиски извештаи се биланс на состојбата, биланс на приходите и расходите, консолидиран биланс на капиталниот имот (попис на капиталниот имот), биланс за задолжување и белешки/образложение кон финансиските извештаи.
30. Внатрешна ревизија е независна активност на давање објективно уверување и совет, воспоставена со цел да придонесе за зголемување на вредноста и подобрување на работењето на субјектот. Таа помага субјектот да ги исполни своите цели, применувајќи систематски, дисциплиниран пристап за процена и подобрување на ефикасноста во процесите на управување со ризикот, контролата и управувањето.
31. Ревизија на системите за внатрешна контрола е темелна процена на функционирањето на системите за внатрешна контрола.
32. Ревизија на успешноста во работењето (извршувањето) е процена на економичноста, ефикасноста и ефикасноста на работењето и користењето на средствата во дефинирана област на активности или програми;
33. Финансиска ревизија е проверка на точноста, комплетноста и законитоста на сметководствената евиденција и финансиските извештаи.
34. Ревизија на усогласеност (регуларност) е процена дали работењето е во согласност со законите, подзаконските и интерните акти што се во сила.
35. ИТ ревизија е темелна проценка на работењето на информативно технолошките системи.
36. Независност на внатрешната ревизија е непостоење на услови кои ја загрозуваат објективноста.
37. Објективност во внатрешната ревизија е однесување без предрасуди, кое не се базира на расудувањето на други;
38. Компетентност во внатрешната ревизија е поседување на релевантни знаења и вештини;
39. Професионалност во внатрешната ревизија е примена на грижлив однос и вештини на внимателно и компетентно службено лице;

40. Интегритет во внатрешната ревизија е свесно неучествување во нелегална активност или не преземање активности кои ја дискредитираат професијата внатрешен ревизор или субјектот;
41. Доверливост во внатрешната ревизија е почитување на вредноста и сопственоста на информацијата која не треба да се открива без овластување, освен во случаите на законска или професионална обврска;
42. Сомнеж за измама е преземено или не преземено дејство од кое оправдано може да се донесе заклучок за намерно или погрешно презентирање на материјалните или финансиските факти.
43. Етички кодекс на внатрешните ревизори е Етичкиот кодекс на Институтот за внатрешни ревизори.
44. Повелба за внатрешната ревизија е интерен акт потпишан од раководителот на единицата за внатрешна ревизија и раководителот на субјектот со која се воспоставуваат целите, овластувањата и одговорностите на внатрешната ревизија.
45. Меѓународни стандарди за внатрешна ревизија се Меѓународните стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија (International Standards for the Professional Practice of Internal Audit) на Институтот на внатрешни ревизори (The Institute of Internal Auditors, USA/IA, Inc.);
46. Меѓународни стандарди за ревизија се стандардите на Меѓународната федерација на сметководители (International Federation of Accountants/ IFAC/);

II. ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА

1. Опфат на финансиското управување и контрола

Член 4

Финансиско управување и контрола согласно овој закон се воспоставува кај буџетските корисници од областа на законодавната, извршната и судската власт (централна власт), фондовите, општините и Градот Скопје. (во понатамошниот текст: субјекти).

Член 5

- (1) Финансиското управување и контрола на субјектот ги опфаќа финансиските процеси на планирање, извршување, мониторинг и известување за:
 - прибирањето на приходите утврдени во буџетот
 - управувањето и контролата за извршување на расходите одобрени во буџетот; и
 - заштита на средствата и обврските чија вредност е евидентирана во билансот на состојба.
- (2) Финансиското управување и контрола треба да се спроведува во сите организациони единици и на сите нивоа на субјектот и ги опфаќа сите средства на субјектот, вклучувајќи ги средствата од Европската Унија и од други извори.
- (3) Системот за финансиско управување и контрола треба постојано да се проценува и развива заради ефикасно остварување на мисијата и целите на субјектот.

2. Цел на финансиското управување и контрола

Член 6

Цел на финансиското управување и контрола е подобрување на финансиското управување заради постигнување на следните општи цели:

- вршење на работите на правилен, етичен, економичен, ефективен и ефикасен начин;
- усогласување на работењето со законите, другите прописи, утврдената политика, плановите и постапките;
- заштита на имотот и другите ресурси од загуби предизвикани од лошо управување, неоправдано трошење и користење, како и од неправилности и злоупотреби;
- јакнење на одговорноста за успешно остварување на задачите;
- правилно евидентирање на финансиските трансакции; и
- навремено финансиско известување и следење на резултатите од работењето.

3. Одговорност и отчетност на раководителот на субјектот

Член 7

(1) Раководителот на субјектот е одговорен за:

- подготвувањето на буџетот, извршување на буџетот и известување за буџетот на субјектот со кој раководи;
- финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија во сите организациони структури, програми, операции и процеси, раководени од него;
- контрола на водење на сметководството, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќањата, прибирање на приходите и заштита на средствата и обврските;
- постојана проценка на системот за финансиско управување и контрола;
- одредување и остварување на целите на субјектот и изготвување и реализација на стратешките и други планови како и програми за остварување на општите и посебните цели на субјектот;
- воспоставување организациска структура и процедури за работа со кои ќе се обезбеди функционирање, следење и развој на стабилно финансиско управување и контрола;
- воспоставување на линија на известување во согласност со пренесените овластувања и одговорности;
- компетентност на сите вработени за извршување на задачите во согласност со финансиското управување и контрола;
- управување со ризиците и воведување соодветни и ефикасни внатрешни контроли.

(2) Раководителот на субјектот е отчетен за постигнување на целите на субјектот од јавниот сектор преку управување со јавните средства на законски, економичен, ефикасен и ефективен начин.

4. Одговорност и давање овластување

Член 8

- (1) Раководителот на субјектот може со акт да даде овластување (генерално или посебно) на еден или повеќе раководни лица кои хиерархиски директно му се подредени.
- (2) Со актот за овластување може да се даде подовластување.
- (3) Актот за овластување или подовластување може да содржи услови за користење на овластувањето.
- (4) Врз основа на овластување или подовластување не може да се носат одлуки со значајно политичко или финансиско влијание без претходно одобрување од раководителот на субјектот .
- (5) Раководителите на организационите единици во субјектот кои добиле овластување преку делегирање или под-делегирање може да дејствуваат само во рамките на ограничувањата утврдени со актот за делегирање или под-делегирање и се одговорни на давателот на овластувањето за користење на овластувањето.
- (6) Одлуките од овластувањето се изготвуваат и потпишуваат во име на раководителот на субјектот. Раководителот на субјектот по дадените овластувања продолжува да биде одговорен за сите донесени одлуки вклучувајќи ги и одлуките кои се однесуваат на финансиското управување и контрола.
- (7) Министерот за финансии поблиску го пропишува начинот за давање на овластувања.

5. Единица за финансиски прашања

Член 9

- (1) Раководителот на субјектот основа посебна организациона единица за финансиски прашања (во понатамошниот текст: единица за финансиски прашања) како сектор или одделение, чиј раководител директно одговара на раководителот на субјектот и највисокиот раководен државен службеник.
- (2) Единицата за финансиски прашања е надлежна за вршење на работите од областа на финансиското управување и контрола.
- (3) Министерот за финансии го пропишува начинот на извршување на работите од надлежност на единицата за финансиски прашања.

6. Услови кои треба да ги исполни раководителот на единицата за финансиски прашања

Член 10

За раководител на единицата за финансиски прашања кај субјектот може да биде назначено лице кое покрај општите услови за вработување утврдени со закон, треба да ги исполнува и следниве услови:

- да има високо образование од областа на економијата;
- да има работно искуство од најмалку три години во областа на финансиите; и
- со судска одлука да не му е изречена мерка забрана за вршење на дејност или професија додека трае забраната;

7. Надлежности на раководителот на единицата за финансиски прашања

Член 11

(1) Раководителот на единицата за финансиски прашања спроведува надзор и го советува раководството на субјектот, особено за:

- контрола на буџетот (контрола на подготовката и извршувањето на буџетот);
- *ex ante* финансиска контрола;
- контрола на извршувањето на утврдените политики и оперативното управување (надзор над целокупниот процес на внатрешното управување и контрола);
- сметководството и
- буџетското и финансиското известување.

(2) Раководителот на единицата за финансиски прашања:

- го координира процесот за подготвување и изменување и дополнување на буџетот и стратешкиот план на субјектот;
- го координира процесот на развој, воспоставување, спроведување и одржување на финансиското управување и контрола;
- го координира процесот на сметководствено евидентирање за извршување на буџетот и подготвувањето на годишна сметка и Годишниот финансиски извештај од член (47) од овој закон;
- задолжително дава мислења по предлог актите што ги изготвуваат другите организациони единици во субјектот и предлог актите на други субјекти кои имаат или може да имаат финансиски импликации за буџетот на субјектот;
- спроведува *ex ante* и *ex post* финансиска контрола и
- спроведува заштита на средствата и обврските чија вредност е евидентирана во билансот на состојба.

Член 12

(1) Раководителот на единицата за финансиски прашања изготвува план за воспоставување на финансиското управување и контрола како и методологија за спроведување на планот кои ги одобрува раководителот на субјектот.

(2) Раководителот на единицата за финансиски прашања, соодветно на потребите и спецификите во работењето на субјектот, може да назначи координатор за финансиско управување и контрола кој оперативно го спроведува и координира воспоставувањето и развојот на финансиското управување и контрола кај субјектот. Координаторот за финансиско управување и контрола не смее да спроведува *ex ante* и *ex post* контролни активности.

(3) Лицата задолжени за воспоставување и развој на финансиско управување и контрола од став (1) и (2) на овој член и лицата задолжени за спроведување на посебни видови контрола од член 21 став (1) од овој закон, се должни да поминат обука согласно Програма за обука за воспоставување и развој на финансиско управување и контрола која ја донесува министерот за финансии, како и да соработуваат со Централната единица за хармонизација во Министерството за финансии во врска со воспоставување и развој на финансиско управување и контрола.

(4) Централната единица за хармонизација изготвува и ажурира Прирачник за финансиско управување и контрола кој го одобрува министерот за финансии. Прирачникот за финансиско управување и контрола содржи насоки за начинот на воспоставување и спроведување на финансиското управување и контрола.

8. Компоненти на финансиското управување и контрола

Член 13

- (1) Финансиското управување и контрола се спроведува врз основа на меѓународно прифатените стандарди за внатрешна контрола, преку примена на следните меѓусебно поврзани компоненти:
- контролна средина;
 - управување со ризиците;
 - контроли;
 - информации и комуникации; и
 - мониторинг.
- (2) Министерот за финансии ги објавува во „Службен весник на Република Македонија“ меѓународно прифатените стандарди за внатрешна контрола.

9. Контролна средина

Член 14

Контролната средина опфаќа:

- личен и професионален интегритет на раководителите и вработените во субјектот;
- начин на размислување и стил на работење на раководителите;
- организациона структура која обезбедува поделба на одговорностите, хиерархија и јасни правила, права, обврски и нивоа на известување;
- политики и практики на управување со човечки ресурси; и
- компетентност на вработените.

10. Управување со ризик

Член 15

- (1) Управувањето со ризик опфаќа утврдување, проценка и контрола на можните настани или состојби кои може да имаат негативно влијание врз постигнувањето на целите на субјектот заради обезбедување разумно уверување дека целите ќе бидат остварени.
- (2) За спроведување на активностите од став (1) од овој член, раководителот на субјектот донесува стратегија за управување со ризикот, која се ажурира на секои три години и во случаите кога ризикот значително се менува. Контролите кои се однесуваат на минимизирање на ризикот треба да бидат анализирани и ажурирани најмалку еднаш годишно.

11. Контроли

Член 16

Контролите опфаќаат:

- процедури за овластување и одобрување;
- поделба на должностите на начин со кој нема да се дозволи едно службено лице во исто време да биде одговорно за одобрување, извршување, сметководство и контрола;
- систем на двоен потпис;
- правила за пристап до средствата и информациите;
- ex - ante и ex post финансиска контрола;

- процедури за целосно, точно, прецизно и ажурно сметководство на сите трансакции;
- известување и преглед на активностите - проценка на ефикасноста и ефективноста на трансакциите;
- процедури за мониторинг;
- процедури за управување со човечки ресурси; и
- правила за документирање на сите трансакции и активности поврзани со активностите на субјектот.

12. Информации и комуникации

Член 17

Информациите и комуникациите опфаќаат:

- утврдување, собирање и распределување, во соодветна форма и временска рамка, доверливи и сигурни информации со кои се овозможува секое одговорно лице да преземе соодветна одговорност;
- ефективна хоризонтална и вертикална комуникација на сите хиерархиски нивоа во субјектот;
- градење соодветен информациона систем за управување со субјектот во смисла вработените да ги знаат јасните и прецизни правила и инструкции за нивната улога и одговорности поврзани со финансиско управување и контрола;
- документација и графички приказ на системот кој содржи правила за подготвување, извршување, пренесување, употреба и архивирање на документи;
- документирање на сите оперативни процеси и трансакции со цел да се обезбеди соодветна ревизорска трага за следење и мониторинг; и
- развој на ефективен, навремен и доверлив систем за известување кој вклучува: нивоа и крајни рокови за известување; извештаи кои се презентираат на раководителите; форми на известување по откривање на грешки, нерегуларности, злоупотреба, измама или ненаменска употреба на средствата;

13. Мониторинг

Член 18

- (1) Со мониторингот се проверува соодветното функционирање на системот за финансиско управување и контрола.
- (2) Мониторингот на финансиското управување и контрола особено треба да се одвива преку постојано следење, само-проценки и внатрешни ревизии.
- (3) Раководителот на субјектот преку единицата за финансиски прашања во текот на годината врши само-проценка на одделните процеси на системот за финансиско управување и контрола во субјектот со кој раководи, а еднаш во пет години спроведува само-проценка на структурата и функционирањето на целиот систем за финансиско управување и контрола.
- (4) По исклучок од став (3) на овој член, само-проценка може да не се спроведе во одделен организациона дел кај субјектот или за специфичен финансиски процес доколку резултатот од управувањето со ризикот дава добри аргументи за не спроведување на само - проценката.
- (5) Раководителот на единицата за финансиски прашања го информира раководителот на единицата за внатрешна ревизија за резултатите од извршените само-проценки.

- (6) Раководителот на субјектот во Годишниот финансиски извештај од член 47 од овој закон, известува извештај за само-проценките од став (3) од овој член кои биле извршени во соодветната година и за резултатите од само-проценките кои не се целосно позитивни.
- (7) Извештајот од став (6) на овој член, ги содржи коментарите на раководителот на субјектот кои се однесуваат на препораките од само-проценките.
- (8) Раководителот на субјектот во Годишниот финансиски извештај од член 47 од овој закон дава мислење за финансиското управување и контрола.

14. Принципи на сметководството и финансиското известување

Член 19

- (1) Раководителот на субјектот воспоставува сметководство и финансиско известување кое му обезбедува соодветни информации за да може да го надгледува и да биде одговорен за функционирање на финансиското управување и контрола во рамките на субјектот.
- (2) Сметководството се воспоставува и функционира согласно принципите на регуларност, ефикасност, економичност, проверливост и уредност.
- (3) Раководителот на субјектот е одговорен за потврдување на усогласеноста на податоците добиени од трети страни со принципите од став (2) на овој член, доколку приходите или расходите зависат од тие податоци.

15. Овластено лице за преземање на финансиски обврски, овластено лице за плаќање и благајник

Член 20

- (1) Раководителот на субјектот може да назначи лица овластени за преземање на финансиски обврски, лица овластени за плаќање и благајници.
- (2) Едно лице може да врши само една од работите од став (1) на овој член и треба да биде хиерархиски независно од другите лица од став (1) на овој член.
- (3) Министерот за финансии го пропишува начинот на спроведување на општите финансиски процеси.

16. Ex-ante и ex-post финансиска контрола

Член 21

- (1) Раководителот на субјектот е одговорен за ex-ante и ex-post финансиската контрола.
- (2) За начинот на спроведување на ex ante и ex post контролите одлучува раководителот на субјектот, земајќи ја во предвид потребата и спецификите на работењето по спроведените анализи на ризик.
- (3) Ex-post финансиската контрола ги обезбедува инструментите за отстранување на откриените неправилности на внатрешните контроли и не треба да се спроведува од лицата кои се одговорни за ex-ante финансиска контрола.
- (4) Ex-post контролата вклучува и детекциска контрола која се врши по целосно спроведување на одобрените финансиски одлуки и трансакции со цел намалување на ризикот од несакани последици и подобрување на процедурите или на ex ante контролите.

17. Посебни финансиски обврски

Член 22

- (1) Раководителот на субјектот може да преземе финансиски обврски во пари, материјални средства, имот или права во име на Република Македонија за доделување на субвенции, дотации, парична помош, заеми или гаранции на трета страна и учество во акционерски капитал само доколку тоа е утврдено со закон.
- (2) Кога се предлага донесување на закон за преземање на финансиски обврски од став (1) од овој член потребна е претходна писмена согласност од министерот за финансии.

III. ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА

1. Цел, улога и принципи на внатрешната ревизија

Член 23

Целта на внатрешната ревизија е на раководителот на субјектот од јавниот сектор да му обезбеди независно разумно објективно уверување и совет со цел подобрување на работењето на субјектот и зголемување на ефективноста на системите за внатрешна контрола.

Член 24

Улогата на внатрешната ревизија е да даде поддршка на раководителите во субјектот од јавниот сектор за остварување на целите на субјектот преку:

а) изработка на стратешки и годишни планови за внатрешна ревизија врз основа на објективна проценка на ризик, како и извршување на поединечни внатрешни ревизии согласно усвоените ревизорски планови.

б) проценка на соодветноста, економичноста, ефективноста и ефикасноста на системот за финансиско управување и контрола за утврдување, проценка и управување со ризиците од раководството на субјектот во однос на:

- усогласеноста со законите, подзаконските и интерните акти и договори;
- веродостојноста и сеопфатноста на финансиските и оперативните информации;
- безбедноста на имотот и информациите; и
- извршувањето на задачите и остварувањето на целите.

в) давање препораки за подобрување на работењето и работните процедури.

г) мониторинг на спроведувањето на мерките преземени од раководителот на субјектот од јавниот сектор врз основа на извршените ревизии.

Член 25

Внатрешната ревизија се спроведува согласно со принципите на законитост, независност, објективност, компетентност, професионалност, интегритет и доверливост.

2. Стандарди и методологија за извршување на внатрешната ревизија

Член 26

- (1) Внатрешната ревизија се извршува во согласност со прифатените стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија, овој закон, подзаконските акти донесени врз основа од овој закон, повелбата за внатрешна ревизија и интерните акти на субјектот од јавниот сектор усогласени со овој закон.
- (2) Внатрешните ревизори, покрај актите од став (1) на овој член, во своето работење имаат обврска да ги применуваат и Етичкиот кодекс на внатрешните ревизори и насоките и Прирачникот за внатрешна ревизија од член 27 од овој закон.
- (3) Стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија се меѓународните стандарди за внатрешна ревизија кои се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“ од страна на министерот за финансии.
- (4) Министерот за финансии ги пропишува повелбата за внатрешна ревизија и Етичкиот кодекс на внатрешните ревизори.

Член 27

Централната единица за хармонизација изготвува и ажурира Прирачник за внатрешна ревизија кој го одобрува министерот за финансии. Со Прирачникот за внатрешна ревизија се утврдува методологијата за работа и извршување на внатрешната ревизија.

3. Видови на внатрешна ревизија

Член 28

Внатрешната ревизија опфаќа:

- а) финансиска ревизија;
- б) ревизија на усогласеност (регуларност);
- в) ревизија на системите за внатрешна контрола;
- г) ревизија на успешност во работење (извршување);и
- д) ИТ ревизија.

4. Опфат и организација на внатрешната ревизија

Член 29

- (1) Внатрешна ревизија се спроведува во сите организациони структури, програми, активности и процеси кај субјектите од јавниот сектор.
- (2) Единицата за внатрешна ревизија се основа како одделение со најмалку два внатрешни ревизори, вклучувајќи го и раководителот на одделението за внатрешна ревизија, односно како сектор со најмалку пет внатрешни ревизори, вклучувајќи го и раководителот на секторот за внатрешна ревизија

Член 30

- (1) Единица за внатрешна ревизија задолжително се основа во:

- Собранието на Република Македонија, Народната банка на Република Македонија Генералниот секретаријат на Владата на Република Македонија, Судскиот совет на Република Македонија, министерствата, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија, Фондот за здравствено осигурување на Македонија,

Агенцијата за државни патишта на Република Македонија, Агенција за вработување на Република Македонија и Агенцијата за државни службеници;

- (2) Единица за внатрешна ревизија задолжително се основа и во сите субјекти од јавниот сектор чиј просечен годишен буџет/финансиски план во последните три години го надминува износот од 50 милиони денари.
- (3) Субјектот од јавниот сектор чиј просечен годишен буџет/финансиски план во последните три години не го надминува износот од 50 милиони денари внатрешната ревизија се организира со ангажирање на:
 - Внатрешен ревизор/и од единица за внатрешна ревизија од друг субјект од јавниот сектор, врз основа на договор склучен меѓу раководителите на двата субјекти од јавниот сектор; или
 - Ревизор/и наведени во регистарот на внатрешни ревизори од член 50 од овој закон.
- (4) По исклучок од став (1) и (2) на овој член, Владата на Република Македонија на предлог на министерот за финансии врз основа на спроведена проценка на ризикот може да утврди обврска за основање единица за внатрешна ревизија и кај други субјекти од јавниот сектор.

Член 31

- (1) Раководителот на субјектот од јавниот сектор основа единица за внатрешна ревизија согласно следните критериуми:
 - со најмалку еден внатрешен ревизор и раководител на единицата за внатрешна ревизија, доколку просечниот буџет/финансиски план на субјектот од јавниот сектор во последните три години изнесувал најмалку 50 милиони денари, вклучително и фондовите и програмите финансирани од ЕУ;
 - со најмалку три внатрешни ревизори и раководител на единицата за внатрешна ревизија, доколку просечниот буџет/финансиски план на субјектот од јавниот сектор во последните три години изнесувал најмалку 500 милиони денари, вклучително и фондовите и програмите финансирани од ЕУ;
 - со најмалку четири внатрешни ревизори и раководител на единицата за внатрешна ревизија, доколку просечниот буџет/финансиски план на субјектот од јавниот сектор во последните три години изнесувал најмалку 2 милијарди денари, вклучително и фондовите и програмите финансирани од ЕУ; и
 - со најмалку еден внатрешен ревизор на секои пет единки буџетски корисници.
- (2) Минималниот број на вработени во единицата за внатрешна ревизија од став (1) на овој член не ги опфаќа ревизорите на обука од член 36, став (4) од овој закон.

Член 32

- (1) Единицата за внатрешна ревизија спроведува внатрешна ревизија во субјектот од јавниот сектор, единките корисници, сите структури, програми, активности и процеси, вклучувајќи ги и оние на корисниците на средства од ЕУ фондовите, како и кај правните и физички лица со кои субјектот кај кој се врши внатрешна ревизија има деловни односи и кои користат јавни средства.
- (2) Единицата за внатрешна ревизија, во субјектот кој е одговорен за управување со меѓуресорските програми/проекти, ја координира работата на единиците за внатрешна ревизија на субјектите од јавниот сектор кои учествуваат во спроведувањето на програмите/проектите.

5. Организациска, професионална и функционална независност на единицата за внатрешна ревизија

Член 33

- (1) Единицата за внатрешна ревизија е организациски и функционално независна и директно и единствено одговорна на раководителот на субјектот од јавниот сектор.
- (2) Функционалната независност на единицата за внатрешна ревизија се обезбедува преку нејзината независност од другите организациони делови на субјектот во планирањето на работата, извршувањето на внатрешната ревизија и известувањето.
- (3) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори се независни при извршувањето на внатрешната ревизија, која ја извршуваат стручно и професионално применувајќи методологија заснована на меѓународните стандарди за внатрешна ревизија, принципите и правилата за однесување утврдени со Етичкиот кодекс на внатрешните ревизори како и насоките или упатствата од министерот за финансии.
- (4) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори не треба да извршуваат задачи на финансиско управување и контрола и други задачи во субјектот што не произлегуваат од функцијата на внатрешната ревизија.
- (5) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори неможе да бидат отпуштени или прераспоредени на друго работно место заради известување за одредени состојби или давање на одредени препораки.
- (6) Пред да бидат преземени дисциплински мерки, прераспоредување или отпуштање на раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори, раководителот на субјектот од јавниот сектор е должен за тоа да ја извести Централната единица за хармонизација и да ја приложи потребната документација.
- (7) Прераспоредувањето или отпуштањето на раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешните ревизори се реализираат по добивање на писмена согласност од министерот за финансии.

Член 34

- (1) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија е надлежен директно да го известува раководителот на субјектот од јавниот сектор за сите ревизорски прашања кај субјектот од јавниот сектор, а особено за:
 - регуларноста, ефективноста и ефикасноста на извршувањето на буџетот/финансискиот план;
 - регуларноста и ефикасноста на внатрешната финансиска контрола, вклучително и управувањето со средствата и
 - усогласеноста на сметководствените извештаи за извршување на буџетот/финансискиот план со сметководствените стандарди.
- (2) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија дава мислења за внатрешните правила и акти на субјектот од јавниот сектор во врска со прашања поврзани со внатрешната финансиска контрола и внатрешната ревизија пред овие правила и акти да влезат во сила.
- (3) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија ги советува сите раководни лица во субјектот од јавниот сектор за управувањето со ризик.

6. Услови кои треба да ги исполни раководителот на единицата за внатрешна ревизија, овластените внатрешни ревизори и внатрешните ревизори

Член 35

- (1) За раководител на единицата за внатрешна ревизија може да се назначи овластен внатрешен ревизор кој покрај условите од член 36, став (2), алинеја 1, 2 и 3 од овој закон има најмалку три години работно искуство во областа на внатрешната или надворешната ревизија.
- (2) За раководител на единицата за внатрешната ревизија не може да биде назначено лице чиј брачен другар, роднина во права линија без ограничување, во странична линија до четврто колено или врз основа на брак до четврт степен се или биле вработени на раководно работно место во субјектот од јавниот сектор во претходните две години.
- (3) За околностите од став (2), од овој член, раководителот на субјектот треба да биде известен писмено од кандидатот за работното место раководител на единицата за внатрешна ревизија за време на назначувањето.

Член 36

- (1) Овластените внатрешни ревизори и внатрешните ревизори ги назначува раководителот на субјектот од јавниот сектор.
- (2) За овластени внатрешни ревизори може да бидат назначени лица кои покрај општите услови утврдени со закон ги исполнуваат и следните посебни услови:
 - да имаат завршено високо образование;
 - да поминале обука и положиле испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор според Програма за полагање на испит за овластен внатрешен ревизор или да поседуваат меѓународно признат ревизорски сертификат;
 - да имаат најмалку две години работно искуство во внатрешната или надворешната ревизија; и
 - со судска одлука да не му е изречена мерка забрана за вршење на дејност или професија додека трае забраната;
- (3) За внатрешни ревизори може да бидат назначени лица кои покрај општите услови утврдени со закон ги исполнуваат и следните посебни услови:
 - да имаат завршено високо образование;
 - да имаат две години работно искуство во внатрешната или надворешната ревизија; и
 - со судска одлука да не му е изречена мерка забрана за вршење на дејност или професија додека трае забраната;
- (4) За внатрешни ревизори на обука може да бидат вработени лица кои покрај општите услови утврдени со закон ги исполнуваат и следните посебни услови:
 - да имаат завршено високо образование; и
 - со судска одлука да не му е изречена мерка забрана за вршење на дејност или професија додека трае забраната;
- (5) По истекот на периодот од две години, ревизорот на обука се назначува за внатрешен ревизор.
- (6) Обуката од став (2), алинеја 2, на овој член ја координира Централната единица за хармонизација.

- (7) Министерот за финансии ги пропишува програмата и начинот на полагање на испитот за овластен внатрешен ревизор од став (2) на овој член.

7. Права на внатрешните ревизори

Член 37

(1) Внатрешниот ревизор ги има следниве права:

- да влезе во просториите на субјектот од јавниот сектор каде што се врши ревизија, имајќи ги предвид правилата за безбедност и добро однесување;
- да има пристап до соодветните документи поврзани со ревизијата кај субјектот од јавниот сектор, како и документите кои содржат податоци со соодветен степен на тајност и други документи и податоци што се чуваат во електронска форма, придржувајќи се на прописите за заштита на класифицирани информации и на лични податоци. Да бара заверени копии, изводи или потврди од овие документи и во одредени случаи да ги земе оригиналните документи, оставајќи копија со потврда за прием;
- да бара усна или писмена информација од било кој вработен или раководител во субјектот од јавниот сектор во кој се врши ревизија;
- да бара информации од било кој носител на информации во субјектот од јавниот сектор ; и
- да бара информации од други институции во врска со работењето и управувањето со субјектот од јавниот сектор во кој се врши ревизија.

8. Конфликт на интереси

Член 38

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија, односно внатрешниот ревизор не треба да учествуваат во ревизија доколку постои некој од следниве видови конфликти на интереси:

- во текот на претходната година, раководителот на единицата за внатрешна ревизија, односно ревизорот бил вработен во организационата единица на субјектот од јавниот сектор во која се врши ревизија;
- во текот на претходната година раководителот на единицата за внатрешна ревизија, односно ревизорот, неговиот брачен другар или роднина до втор степен раководел во субјектот од јавниот сектор во кој се врши ревизија;
- раководителот на единицата за внатрешна ревизија, односно ревизорот, неговиот брачен другар или роднина до втор степен имаат удел или акции во субјекти кои користат средства што претставуваат државни расходи, а истите имаат деловни односи со субјектите од јавниот сектор во кои се врши ревизија; и
- постојат други околности кои можат да доведат до конфликт на интереси по оценка на раководителот на единицата за внатрешна ревизија за што тој дава образложение во писмена форма.

Член 39

Раководителот на субјектот од јавниот сектор, односно раководителите и вработените во субјектот од јавниот сектор во кој се врши ревизија ги имаат следниве обврски:

- да помагаат и соработуваат за време на ревизијата;

- да обезбедуваат усни или писмени информации, изјави на барање на ревизорот, пристап до документите, електронските бази или било кој носител на информации;
- да доставуваат заверени фотокопии од бараните документи, како и да ги доставуваат бараните оригинални документи со потврда за прием на истите;
- на барање на ревизорот, да дадат изјава за комплетноста на документите и податоците;
- врз основа на ревизорските наоди и препораки, да изготват и достават до раководителот на единицата за внатрешна ревизија акционен план за спроведување на препораките, во кој се утврдуваат одговорните лица и крајните рокови за преземање на неопходните мерки во рамките на нивните надлежности;
- да ги спроведат препораките и да го информираат раководителот на субјектот од јавниот сектор и раководителот на единицата за внатрешна ревизија за спроведувањето на акциониот план; и
- да обезбедат соодветни услови за работа на ревизорите.

9. Планирање на внатрешната ревизија

Член 40

- (1) Внатрешна ревизија се извршува врз основа на:
 - стратешки план за период од три години,
 - годишен план и
 - план за поединечна ревизија.
- (2) Стратешкиот и годишниот план за извршување на внатрешна ревизија ги донесува раководителот на единицата за внатрешна ревизија по добиена согласност од раководителот на субјектот од јавниот сектор врз основа на извршената проценка на ризиците.
- (3) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија за секоја поединечна ревизија одобрува план и програма со која поконкретно се опишуваат ревизорските постапки.
- (4) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија најдоцна до 15 декември во тековната година ги доставува стратешкиот план за наредните три години и годишниот план за ревизија за наредната година до Централната единица за хармонизација и до раководителите во организационите единици на субјектите од јавниот сектор опфатени со годишниот план.

10. Измена на годишниот план за ревизија

Член 41

- (1) Годишниот план за ревизија може да се измени доколку дојде до значителна промена на проценетиот ризик или планираните ресурси при изготвување на годишниот план.
- (2) За измената на годишниот план раководителот на единицата за внатрешна ревизија ја известува Централната единица за хармонизација.

11. Извршување на внатрешната ревизија

Член 42

- (1) Ревизијата се извршува со утврдување, анализирање, проценка и документирање на податоците, доволни за давање на стручно мислење за поставените цели.
- (2) Раководителот на единицата за внатрешна ревизија во согласност со раководителот на субјектот од јавниот сектор може да ангажира и експерти кои ќе помагаат при извршувањето на внатрешната ревизија во одделни области.
- (3) За секоја извршена внатрешна ревизија се изготвува ревизорски извештај кој содржи резиме, цели и опфат на ревизијата, наоди, заклучоци и препораки.
- (4) Министерот за финансии го пропишува начинот на извршување на внатрешната ревизија и начинот за известување за ревизијата на субјектот од јавниот сектор.

12. Посебни ревизорски правила кај субјектот од јавниот сектор

Член 43

- (1) Единицата за внатрешна ревизија може да изготви сопствен додаток на Прирачникот за внатрешна ревизија од член 27 од овој закон, доколку има специфичности во работењето.
- (2) Додатокот на Прирачникот од став (1) на овој член се доставува до Централната единица за хармонизација.

IV. КОМИТЕТИ ЗА ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА И ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

1. Комитет за финансиско управување и контрола

Член 44

- (1) Министерот за финансии формира Комитет за финансиско управување и контрола како консултативно тело, за прашања поврзани со финансиското управување и контрола.
- (2) Во Комитетот за финансиско управување и контрола може да членуваат раководителите на единиците за финансиски прашања на министерствата. Со комитетот претседава државниот секретар на Министерството за финансии, а секретар е раководителот на Централната единица за хармонизација.
- (3) Комитетот за финансиско управување и контрола се состанува најмалку еднаш во три месеци, а во случај на итност претседателот може да свика вонреден состанок.
- (4) Комитетот за финансиско управување и контрола донесува деловник за работа.

2. Ревизорски комитет

Член 45

- (1) Министерот за финансии формира Ревизорски комитет, како консултативно тело за прашања поврзани со внатрешната ревизија.
- (2) Во Ревизорскиот комитет може да членуваат раководители на единиците за внатрешна ревизија, односно внатрешните ревизори од министерствата. Со комитетот претседава државниот секретар на Министерството за финансии, а секретар е раководителот на Централната единица за хармонизација.

- (3) Ревизорскиот комитет се состанува најмалку еднаш во три месеци, а во случај на итност претседателот може да свика вонреден состанок.
- (4) Ревизорскиот комитет донесува деловник за работа.

Член 46

Во субјектите од член 4 од овој закон може да се формираат комитети за финансиско управување и контрола и ревизорски комитети.

V. ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА И ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

Член 47

- (1) Раководителот на буџетскиот корисник од прва линија од областа на законодавната, извршната и судската власт (освен Државниот завод за ревизија), фондовите и општините и Градот Скопје е должен до Централната единица за хармонизација да достави Годишен финансиски извештај најдоцна до 10 мај во тековната година за претходната година.
- (2) Годишниот финансиски извештај особено содржи:
 - извештај за планирани и потрошени средства по ставки (споредбен табеларен приказ)
 - извештај за реализирани програми, проекти и договори;
 - годишни сметки или консолидирана годишна сметка;
 - извештај за спроведените само-проценки од член 18 став (3) и (8) од овој закон (резултати од самопроценките кои не се целосно позитивни, коментари на раководителот на субјектот кои се однесуваат на препораките од само-проценките и мислење за финансиското управување и контрола);
 - изјава за квалитетот и состојбата за внатрешните контроли;
 - извештај за активностите за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола; и
 - извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија.
- (3) Министерот за финансии поблиску ја пропишува формата и содржината на извештаите од став 2, алинеа 1,2, 4,6 и 7 и изјавата од став 2, алинеа 5 на овој член.

VI. ЦЕНТРАЛНА ЕДИНИЦА ЗА ХАРМОНИЗАЦИЈА

Член 48

Централната единица за хармонизација е надлежна за :

- подготовка на закони и подзаконски акти од подрачјето на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија;
- изготвување на методологија и стандарди за работа за финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија;
- координирање на обуки за раководителите и вработените вклучени во финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија;

- координација при воспоставувањето и развојот на системот на внатрешна финансиска контрола;
- изготвување одобрение за прераспоредување или отпуштања на внатрешните ревизори од член 33 став (7) од овој закон;
- воспоставување и одржување база на податоци за единиците за внатрешна ревизија и донесените повелби;
- воспоставување и одржување регистар на овластени внатрешни ревизори кои го положиле испитот за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор и поседуваат меѓународно признат ревизорски сертификат;
- соработка со институции одговорни за прашања од јавната внатрешна финансиска контрола од земјата и странство и размена на информации за развој на јавната внатрешна финансиска контрола;
- супервизија на квалитетот на системот на финансиско управување и контрола;
- супервизија на квалитетот на работењето на единиците за внатрешна ревизија; и
- изготвување на Годишен извештај за функционирање на системот на јавна внатрешна финансиска контрола врз основа на годишните финансиски извештаи од член 47 од овој закон кој Министерството за финансии го доставува до Владата на Република Македонија, најдоцна до крајот на јули тековната година за претходната година.
- организирање на ad hoc ревизии кои ги извршуваат внатрешни ревизори од одделни субјекти од јавниот сектор, за ревизии кај кои предметот на ревизија го надминува опфатот односно надлежноста на одделниот субјект од јавниот сектор или предметот на ревизија е од таква природа што мултидисциплинарниот приод на внатрешната ревизија е покорисен. Наодите и препораките кај овој вид на ревизија ќе бидат дискутирани со ревидираните субјекти и конечниот извештај доставен до инволвираните субјекти.

Член 49

- (1) Раководителот на субјектот е должен да обезбеди пристап на вработените од Централната единица за хармонизација до документите, сметководствената евиденција и другите информации потребни за следење на функционирањето на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија.
- (2) Пристапот од став (1) на овој член се обезбедува по добиено писмено овластување од министерот за финансии.

VII. ПРЕЗЕМАЊЕ НА МЕРКИ ПРОТИВ НЕПРАВИЛНОСТИ И ИЗМАМИ

Член 50

- (1) Раководителот на субјектот од јавниот сектор има обврска да го спречува ризикот од неправилности и измами и да презема дејствија против неправилности и измами.
- (2) Раководителот на субјектот од јавниот сектор назначува лице кое известува за неправилности и сомнежи за измами или корупција и самостојно ги презема мерките од став (5) на овој член.
- (3) Сите вработени вклучувајќи ги и внатрешните ревизори ги известуваат раководителот на субјектот од јавниот сектор и лицето задолжено за неправилности, за неправилностите или сомнежите за измами или корупција.

- (4) Ако внатрешниот ревизор има сомнеж за измама или корупција во текот на извршувањето на ревизијата, за тоа го известува раководителот на единицата за внатрешна ревизија кој има обврска да достави писмено известување до раководителот на субјектот од јавниот сектор и лицето задолжено за неправилности.
- (5) По добиеното известување за постоење на неправилности или сомнеж за измама или корупција, лицето задолжено за неправилности ги презема потребните мерки и за тоа ги известува Јавното обвинителство на Република Македонија, Министерство за финансии - Управа за финансиска полиција и финансиската инспекција на јавниот сектор, а во рок од 15 дена за преземените мерки во писмена форма го известува лицето кое укажало на неправилности или измама, освен во случај на анонимна пријава.
- (6) Ако лицата од став (3) на овој член не бидат известени за соодветно преземените мерки, тие за тоа ги известуваат органите од став (5) на овој член. Централната единица за хармонизација не е надлежно тело за пријавување на неправилности и измама.
- (7) На вработените вклучувајќи ги и внатрешните ревизори кои пријавиле неправилност или сомнеж за измама им се обезбедува заштита на идентитетот и стекнатите права од работен однос врз основа на закон.
- (8) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за финансии ја пропишува постапката за спречување на неправилности, начинот на меѓусебната соработка, формата и содржината, роковите и начинот за известување за неправилностите.

VIII. ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР НА ЈАВНИТЕ ФИНАНСИИ

Член 51

- (1) Министерството за финансии е надлежно за инспекциски надзор на јавните финансии.
- (2) Главна цел на инспекцискиот надзор на јавните финансии е преземање активности во врска со жалбите или пријавените сомнежи за измама или корупција.
- (3) Инспекцискиот надзор на јавните финансии се врши согласно принципите на законитост, објективност и доверливост.
- (4) Работите на инспекциски надзор на јавните финансии непосредно ги вршат инспектори за јавни финансии.

IX. КОНТРОЛА НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА НА ЕУ ФОНДОВИТЕ

Член 52

- (1) Субјектите кои користат средства од фондовите на Европската Унија се должни покрај одредбите од овој закон, да ги имаат предвид и да ги применуваат посебните услови за финансиското управување, внатрешните контроли и внатрешна ревизија, утврдени од Европската комисија.
- (2) Сите корисници на средства од фондовите на Европската Унија треба да им овозможат на овластените службени лица од Министерството за финансии, инспекторите од Европската комисија и Европскиот суд на ревизори слободен пристап до целата документација, канцелариите, средствата и персоналот имајќи ги предвид правилата за безбедност и добро однесување;

Х. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 53

За сторен прекршок на раководителот на субјектот ќе му се изрече глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ако:

1. не основа сектор/одделение за финансиски прашања (член 9);
2. преземе финансиска обврска за доделување на субвенција, заем или гаранција на трета страна или учество во акционерски капитал која не е утврдена со закон. (член 22 став (1));
3. не достави Годишен финансиски извештај до Централната единица за хармонизација. (член 47);

Член 54

За сторен прекршок на раководителот на субјектот од јавниот сектор ќе му се изрече глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ако:

1. не основа единица за внатрешна ревизија. (член 30 и 31);
2. прераспореди или отпушти раководител на единица за внатрешна ревизија или внатрешен ревизор без претходно добиено писмено одобрение од министерот за финансии.(член 33 став (7));
3. одговорно лице или вработен во субјектот од јавниот сектор во кој се врши внатрешна ревизија не ги исполни обврските од член 39;
4. не обезбеди пристап на вработените од Централната единица за хармонизација до документите, сметководствената евиденција и други информации потребни за следење на функционирањето на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија.(член 49);
5. не ги преземе потребите дејствија против неправилности и измами.(член 50 став (1));
6. не назначи лице задолжено за неправилности. (член 50 став (2));
7. на вработен или внатрешен ревизор не обезбеди заштита на идентитетот и стекнатите права од работен однос во случај на известување за неправилности, сомнеж за измама или корупција. (член 50 став (7)); и
8. не овозможи на овластените службени лица од Министерството за финансии, инспекторите од Европската комисија и Европскиот суд на ревизори слободен пристап до целата документација, канцелариите, средствата и персоналот. (член 52 став (2));

Член 55

- (1) За прекршоците од член 53 и 54 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.
- (2) Барање за покренување на прекршочна постапка до надлежен суд поднесува Министерството за финансии.

- (3) По одредбите од член 53 и 54 од овој закон нема да се врши постапка за порамнување и посредување.

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 56

- (1) Подзаконските прописи од овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (2) До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи од став 1 на овој член ќе се применуваат подзаконските прописи донесени врз основа на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на Република Македонија“, бр. 22/07) и Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“, бр. 69/04 и 22/07).

Член 57

- (1) Раководителот на субјектот ќе назначи раководител на единицата за финансиски прашања од член 9 од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила од овој закон.
- (2) Раководителот на единицата за финансиски прашања, во согласност со раководителот на субјектот, ќе донесе план за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола од член 12 став (1) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегување во сила од овој закон.
- (3) Раководителот на субјектот ќе назначи лице задолжено за неправилности во согласност со член 50 од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегување во сила од овој закон.

Член 58

Субјектите од јавниот сектор се должни да воспостават внатрешна ревизија во согласност со член 30, став (3), алинеа 2 и член 31 од овој закон, во рок од една година од денот на влегување во сила од овој закон.

Член 59

Одредбите од член 30, став (4), алинеа 2, член 36 став (2), ќе се применуваат од 1 јануари 2011 година.

Член 60

Одредбите од член 51 од овој закон ќе важат до уредувањето на работењето на финансиската инспекција во јавниот сектор со посебен закон.

Член 61

Со денот на влегувањето во сила од овој закон престануваат да важат Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на Република Македонија“, бр. 22/07) и Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“, бр. 69/04 и 22/07).

Член 62

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

НА ПРЕДЛОГ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНА ВНАТРЕШНА ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ

Краткорочните и среднорочните приоритети за поглавјето 32 Финансиска контрола се утврдени согласно Одлука на советот на Европската унија од 18 февруари 2008 за начелата, приоритетите и условите содржани во Партнерството за пристапување со Република Македонија.

Согласно утврдените краткорочни приоритети за поглавјето 32: Финансиска контрола во Република Македонија е потребно: да се ревидира политиката на јавната внатрешна финансиска контрола (ЈВФК) и сегашните закони за ЈВФК и внатрешна контрола, со цел да се направат политиките и сегашното законодавство за ЈВФК сеопфатни и конзистентни, како и да се ажурира акцискиот план за спроведување на среднорочните приоритети поврзани со ЈВФК; да се комплетира воспоставувањето на одделенија за внатрешна ревизија во централните државни институции, да се формираат слични одделенија на општинско ниво каде што е соодветно и да се обезбеди соодветен кадар, обука и опрема; и да се развијат ефикасни системи за управување, следење, контрола и ревизија потребни за децентрализирано спроведување на програмите според претпристапните инструменти на ЕУ.

Согласно утврдените среднорочни приоритети за поглавјето 32: Финансиска контрола во Република Македонија е потребно: да се постигне натамошно развивање и спроведување на моделот на ЕУ за јавната внатрешна финансиска контрола (ПИФК) (децентрализирана раководна одговорност и функционално независна внатрешна ревизија) преку кохерентно законодавство и соодветни институционални капацитети, под водство на Министерство за финансии; да се обезбеди натамошно јакнење на оперативните капацитети и функционалната, како и финансиска независност на Државниот завод за ревизија; и да се развијат постапки и административни капацитети со цел да се обезбеди ефикасна заштита на финансиските интереси на ЕЗ.

Предлог – Законот за јавна внатрешна финансиска контрола е изготвен согласно горенаведените приоритети утврдени во Одлука на советот на Европската унија од 18 февруари 2008 за начелата, приоритетите и условите содржани во Партнерството за пристапување со Република Македонија. Тој всушност претставува обединување на постојниот Закон за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на Република Македонија“ бр. 22/07 и Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор (“Службен весник на РМ”, бр. 69/04 и 22/07) во еден закон со што политиките и легислативата за оваа област ќе станат сеопфатни и конзистентни на потребите за довршување на процесот на основање на единиците за внатрешна ревизија во државните институции на централно ниво и создавање на слични единици на општинско ниво каде е соодветно и обезбедување на соодветни кадри, обуки и опрема и развој на ефикасен систем за управување, мониторинг, контрола и ревизија неопходен за децентрализирано спроведување на програмите врз основа на предпристапните инструменти на ЕУ.

Со имплементацијата на предлог законот се очекува да се реализираат и среднорочните приоритети за развој на финансиската контрола заради што Република Македонија веќе презема чекори за понатамошен развој и спроведување на моделот на ЕУ за јавна внатрешна финансиска контрола (децентрализирана раководна одговорност и функционално независна внатрешна ревизија) за што е потребно кохерентно законодавство и соодветни институционални капацитети раководени од Министерството за финансии, како и спроведување на процедури и административни капацитети кои ќе обезбедат ефективна заштита на финансиските интереси на ЕУ.

Имајќи го предвид гореизнесеното се пристапи кон изготвување на Предлог Законот за јавна внатрешна финансиска контрола кој е усогласен со директиви на ЕУ, стандардите за јавна внатрешна финансиска контрола (меѓународните стандарди за внатрешна контрола и внатрешна ревизија), како и најдобрите практики применети во земјите членки на ЕУ.

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Со предлог законот се уредува организацијата, стандардите, методологијата, односите и одговорностите и надлежностите на министерот за финансии и консултативните тела во системот на јавна внатрешна финансиска контрола (финансиското управување и контрола, внатрешната ревизија и нивната хармонизација), (член 1).

За развој, воспоставувањето, спроведувањето и одржувањето на моделот на ЕУ за јавна внатрешна финансиска контрола (децентрализирана раководна одговорност и функционално независна внатрешна ревизија) особено е важна координативната улога на министерот за финансии и во негово име улогата на Централната единица за хармонизација на системот на јавна внатрешна финансиска контрола во хармонизацијата и надзорот на финансиското управување и контрола внатрешната ревизија и подготвувањето и донесувањето на соодветните подзаконски акти, прирачници и насоки. (член 2).

II. ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА

Финансиското управување и контрола согласно овој закон е дефинирано како систем на политики, процедури и активности воспоставени од раководителот на субјектот, со цел да се обезбеди разумно уверување дека целите на субјектот се остварени, а одговорни лица за финансиско управување и контрола се раководителот на субјектот, вклучувајќи ги и раководителите на подредените единици на субјектот и раководителите на единиците кои спроведуваат последователна (ex-post) контрола на активностите на субјектот.

Финансиско управување и контрола согласно овој закон се воспоставува кај буџетските корисници од областа на законодавната, извршната и судската власт (централна власт), фондовите и општините и Градот Скопје. (во понатамошниот текст: субјекти). (член 4).

Финансиското управување и контрола на субјектот ги опфаќа финансиските процеси на планирање, извршување, мониторинг и известување за: прибирањето на приходите утврдени во буџетот, управувањето и контролата за извршување на расходите одобрени во буџетот и заштита на средствата и обврските чија вредност е евидентирана во билансот на состојба.

Согласно предложениот закон, заради ефикасно остварување на мисијата и целите на организацијата, раководителите ќе треба да воспостават и развијат (постојано проценувајќи го) систем на финансиско управување и контрола во сите организациони единици и на сите нивоа на субјектот кој ќе ги опфаќаат сите средства на субјектот, вклучувајќи ги средствата од Европската Унија и од други извори. (член 5).

Целта на финансиското управување и контрола, согласно предложениот закон, е вршење на работите на правилен, етичен, економичен, ефективен и ефикасен начин, усогласување на работењето со законите, другите прописи, утврдената политика, плановите и постапките, заштита на имотот и другите ресурси од загуби предизвикани од лошо управување, неоправдано трошење и користење, како и од неправилности и злоупотреби, јакнење на одговорноста за успешно остварување на задачите, правилно евидентирање на финансиските трансакции и навремено финансиско известување и следење на резултатите од работењето. (член 6)

Согласно предлог законот децидно се утврдени одговорностите на раководителот на субјектот како одговорност за подготвувањето на буџетот, извршување на буџетот и известување за буџетот на субјектот со кој раководи, финансиско управување и контрола и внатрешната ревизија во сите организациони структури, програми, операции и процеси, раководени од него, контрола на водење на сметководството, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќањата, прибирање на приходите и заштита на средствата и обврските, постојана проценка на системот за финансиско управување и контрола, одредување и остварување на целите на субјектот и изготвување и реализација на стратешките и други планови како и програми за остварување на општите и посебните цели на субјектот, воспоставување организациска структура и процедури за работа со кои ќе се обезбеди функционирање, следење и развој на стабилно финансиско управување и контрола, воспоставување на линија на известување во согласност со пренесените овластувања и одговорности; компетентност на сите вработени за извршување на задачите во согласност со финансиското управување и контрола и управување со ризиците и воведување соодветни и ефикасни внатрешни контроли. Раководителот на субјектот е отчетен за постигнување на целите на субјектот од јавниот сектор преку управување со јавните средства на законски, економичен, ефикасен и ефективен начин. (член 7)

Покрај овие одговорности, согласно предложениот закон, е утврдена одговорност на раководителот на субјектот со посебен акт да даде (генерално или посебно) овластување на еден или повеќе раководни лица кои хиерархиски директно му се подредени, а врз основа на актот за овластување може да се даде и подовластување кое може да содржи услови за користење на овластувањето/ подовластување. Врз основа на овластување или подовластување не може да се носат одлуки со значајно политичко или финансиско влијание без претходно одобрување од раководителот на субјектот. Раководителите на организационите единици во субјектот кои добиле овластување преку делегирање или под-делегирање може да дејствуваат само во рамките на ограничувањата утврдени со актот за делегирање или под-делегирање и се одговорни на давателот на овластувањето за користење на овластувањето. Одлуките од овластувањето ќе бидат направени и потпишани во име на раководителот на субјектот. Раководителот на субјектот и по дадените овластувања продолжува да биде одговорен за сите донесени одлуки вклучувајќи ги и одлуките кои се однесуваат на финансиското управување и контрола. Министерот за финансии ќе го пропише начинот и постапката за давање на овластувања (мандат).(член 8)

Согласно одредбите на новиот закон раководителите на буџетските корисници од областа на законодавната, извршната и судската власт, фондовите и општините и Градот Скопје ќе треба да основаат единица за финансиски прашања како посебен сектор/одделение за финансиски прашања што директно одговара на раководителот на субјектот и највисокиот раководен државен службеник.(член 9)

За раководител на единицата за финансиски прашања кај субјектот може да биде назначено лице кое покрај општите услови за вработување утврдени со закон, треба да има високо образование од областа на економијата, работно искуство од најмалку три години во областа на финансиите и со судска одлука да не му е изречена мерка забрана за вршење на дејност или професија додека трае забраната.(член 10)

Согласно предлог законот раководителот на единицата за финансиски прашања има надлежност за спроведување надзор и советување на раководството на субјектот за: контрола на буџетот (контрола на подготовката и извршувањето на буџетот); ex ante финансиска контрола, контрола на извршувањето на утврдените политики и оперативното управување (надзор над целокупниот процес на внатрешното управување и контрола), сметководството и буџетското и финансиското известување.

Раководителот на единицата за финансиски прашања, исто така е одговорен за координирање на процесот за: подготвување и изменување и дополнување на буџетот и стратешкиот план на организацијата, развојот, воспоставувањето, спроведувањето и одржувањето на финансиското управување и контрола, сметководствено евидентирање за

извршување на буџетот и подготвувањето на годишна сметка и Годишниот финансиски извештај.

Покрај ова, раководителот на единицата за финансиски прашања има обврска да дава мислења по предлог актите од секторите во субјектот и предлог актите од другите субјекти кои може или имаат финансиски импликации за буџетот на субјектот, ќе спроведува *ex ante* и *ex post* финансиска контрола и заштита на средствата и обврските чија вредност е евидентирана во билансот на состојба.(член 11)

Со цел успешно воспоставување, спроведување и одржување на финансиското управување и контрола раководителот на единицата за финансиски прашања ќе биде обврзан да изготви план за воспоставување на финансиско управување и контрола како и методологија за спроведување на планот кои ќе ги одобри раководителот на субјектот, а за оперативно спроведување и координирано воспоставување и развој на финансиското управување и контрола тој ќе може да назначи координатор за финансиско управување и контрола.

Согласно предлог законот, а заради успешно спроведување на финансиското управување и контрола лицата задолжени за воспоставување и развој на финансиско управување и контрола и лицата задолжени за спроведување на посебните видови контрола (*ex-ante* и *ex-post* финансиската контрола), се должни да поминат обука согласно Програма за обука за воспоставување и развој на финансиско управување и контрола која ќе ја донесе министерот за финансии, како и да соработуваат со Централната единица за хармонизација во Министерството за финансии. За оваа цел Централната единица за хармонизација ќе изготви и ажурира Прирачник за финансиско управување и контрола кој ќе го одобри министерот за финансии во кој ќе бидат содржани и насоки за воспоставување и спроведување на финансиското управување и контрола. (член 12)

Со Програмата за обука за воспоставување и развој на финансиско управување и контрола и Прирачникот за финансиско управување и контрола ќе бидат разработени компонентите на финансиското управување и контрола: контролна средина, управување со ризиците, контроли, информации и комуникации и мониторинг, а министерот за финансии со посебен подзаконски акт ќе ги пропише и стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор.(член 13 до 18)

Со предлог законот, исто така, е регулирана обврската раководителот на субјектот да воспостави сметководство и финансиско известување кое ќе работи согласно принципите на регуларност, ефикасност, економичност, проверливост и уредност и ќе обезбедува соодветни информации (вклучувајќи ги и податоците добиени од трети страни со овие принципи, доколку приходите или расходите зависат од тие податоци) за да може да го надгледува и да биде одговорен за функционирањето на финансиското управување и контрола во рамките на организацијата. (член 19)

Согласно предлог законот, раководителот на субјектот може да назначи лица овластени за преземање на финансиски обврски, лица овластени за плаќање и благајници. Едно лице може да врши само една од горенаведените работи и треба да биде хиерархиски независно од овие лица. Министерот за финансии ќе го пропише начинот на спроведување на општите финансиски процеси.(член 20)

Предложеното законско решение, исто така, ја регулира *ex-ante* и *ex-post* финансиска контрола. *Ex-ante* финансиска контрола е дефинирана како процедура со која се обезбедува финансиската обврска да не биде преземена и расходот да не биде платен без претходно одобрување од службено лице хиерархиски независно од лицето овластено за преземање на финансиски обврски и лицето овластено за плаќање. *Ex-post* финансиска контрола е дефинирана како процедура која се спроведува кај субјектот со која се обезбедува финансиските трансакции во форма на обврски, расходи или приходи, да бидат проверени, откако трансакцијата ќе биде целосно завршена. За начинот на спроведување на *ex-ante* и *ex-post* финансиска контрола одговорен е раководителот на субјектот кој одлучува за неа врз основа на потребата и спецификите на работењето на

организацијата и спроведените анализи на ризик. Ex-post финансиската контрола треба да ги обезбеди инструментите за отстранување на откриените неправилности на внатрешните контроли и не треба да се спроведува од лица кои се одговорни за ex-ante финансиска контрола. Ex-post контролата вклучува и детекциска контрола која се врши по целосно спроведување на одобрените финансиски одлуки и трансакции со цел намалување на ризикот од несакани последици и подобрување на процедурите или на ex ante контролите. (член 21)

Со предлог законот, исто така, се регулира начинот на преземање на финансиските обврски во име на државата. Согласно предложениот текст, секој раководител на субјект може да преземе финансиски обврски во пари, материјални средства, имот или права во име на државата Република Македонија за доделување на субвенции (дотации или парична помош), заеми или гаранции на трета страна и учество во акционерски капитал само доколку истото е утврдено со закон. Кога се предлага донесување на закон со кој се преземаат финансиски обврски за државата предлагачот има обврска претходно да добие позитивно мислење од министерот за финансии. (член 22)

III. ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА

Согласно предложениот закон раководителите на субјектите од јавниот сектор (корисниците на средства од Буџетот на Република Македонија, фондовите, општините и градот Скопје, агенциите и другите институции основани со закон, јавните претпријатија, јавните установи и другите правни лица кои се во државна сопственост или во кои државата е акционер) се должни да обезбедат спроведување на внатрешна ревизија во сите организациони структури, програми, активности и процеси.

Внатрешна ревизија, согласно предлог законот, ќе ја спроведуваат единиците за внатрешна ревизија кои можат да се основаат како одделение со не помалку од два внатрешни ревизори, вклучително и раководителот на одделението за внатрешна ревизија, односно како сектор со не помалку од пет внатрешни ревизори, вклучително и раководителот на секторот за внатрешна ревизија. (член 29)

Согласно предлог законот основната цел на внатрешната ревизија, е обезбедување на раководителот на субјектот од јавниот сектор независно разумно објективно уверување и совет со цел подобрување на работењето на субјектот и зголемување на ефикасноста на системите за внатрешна контрола. (член 23)

Од тука произлегува и улогата на внатрешната ревизија да обезбеди поддршка на раководителите во субјектот од јавниот сектор за остварување на целите преку: изработка на стратешки и годишни планови за внатрешна ревизија врз основа на објективна проценка на ризик, како и извршување на поединечни внатрешни ревизии согласно усвоените ревизорски планови. Улогата на внатрешната ревизија, исто така, е да спроведува проценка на соодветноста, економичноста, ефикасноста и ефикасноста на системот за финансиско управување и контрола во однос на: утврдување, проценка и управување со ризиците од раководството; усогласеноста со законите, подзаконските и интерните акти и договори; веродостојноста и сеопфатноста на финансиските и оперативните информации; безбедноста на имотот и информациите; и извршувањето на задачите и остварувањето на целите и давање препораки за подобрување на работењето и работните процедури, како и мониторинг на спроведувањето на мерките преземени од раководителот на субјектот од јавниот сектор врз основа на извршените ревизии. (член 24)

Внатрешната ревизија, согласно предложеното решение, треба да се спроведува согласно со принципите на законитост, независност, објективност, компетентност, професионалност, интегритет и доверливост, како и прифатените стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија засновани на меѓународните стандарди за внатрешна ревизија кои се објавуваат во Службен весник на Република Македонија од страна на министерот за финансии, овој закон, подзаконските акти донесени врз основа на овој закон, повелбата за внатрешна ревизија и интерните акти на субјектот од јавниот сектор усогласени со овој закон, а внатрешните ревизори во своето

работење имаат обврска да ги применуваат и Етичкиот кодекс на внатрешните ревизори и насоките и Прирачникот за внатрешна ревизија со кој се утврдува методологијата за работа и извршување на внатрешната ревизија, изготвени од Централната единица за хармонизација во Министерството за финансии. (член 25, 26 и 27)

Согласно предложениот закон, единицата за внатрешна ревизија спроведува: ревизија на системите за внатрешна контрола, ревизија на усогласеност (регуларност), ревизија на успешноста во работењето (извршувањето), финансиска ревизија и ИТ ревизија. (член 28)

Со предлог законот се утврдени критериумите за основање на единица за внатрешна ревизија. Институциите кои се предлага задолжително да имаат сопствена единица за внатрешна ревизија се: Собранието на Република Македонија, Народната банка на Република Македонија Генералниот секретаријат на Владата на Република Македонија, Државниот завод за ревизија, Судскиот совет на Република Македонија, министерствата, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија, Фондот за здравствено осигурување на Македонија, Агенцијата за државни патишта на Република Македонија, Агенција за вработување на Република Македонија и Агенцијата за државни службеници, како и сите субјекти од јавниот сектор чиј просечен годишен буџет/финансиски план во последните три години го надминува износот од 50 милиони денари.

Институциите од јавниот сектор чиј просечен годишен буџет/финансиски план во последните три години не го надминува износот од 50 милиони денари не се обврзани да основаат сопствена единица за внатрешна ревизија, но внатрешна ревизија ја спроведуваат со ангажирање на внатрешен ревизор/и од единица за внатрешна ревизија од друга институција, врз основа на договор склучен меѓу раководителите на двата субјекти од јавниот сектор; или ревизор/и наведени во регистарот на внатрешни ревизори кој го воспоставува Централната единица за хармонизација во Министерството за финансии. По исклучок Владата на Република Македонија на предлог на министерот за финансии врз основа на спроведена проценка на ризикот може да утврди обврска за основање единица за внатрешна ревизија и кај други субјекти од јавниот сектор. (член 30)

Со предлог законот се утврдени следните критериумите за бројот на внатрешни ревизори (вклучувајќи ги и ревизорите на обука) во единицата за внатрешна ревизија: најмалку еден внатрешен ревизор и раководител на единицата за внатрешна ревизија за буџет над 50 милиони денари, најмалку три внатрешни ревизори и раководителот на единицата за внатрешна ревизија за буџет над 500 милиони денари и најмалку четири внатрешни ревизори и раководителот на единицата за внатрешна ревизија за буџет над 2 милијарди денари. Со оглед на тоа дека единицата за внатрешна ревизија спроведува внатрешна ревизија во субјектот од јавниот сектор, единките корисници, сите структури, програми, активности и процеси, вклучувајќи ги и оние на корисниците на средства од ЕУ фондовите, како и кај правните и физички лица со кои субјектот кај кој се врши внатрешна ревизија има деловни односи и кои користат јавни средства, за нив ќе важи и критериумот еден внатрешен ревизор на секои пет единки буџетски корисници. Единицата за внатрешна ревизија, во субјектот кој е одговорен за управување со меѓуресорските програми/проекти ја координира работата на единиците за внатрешна ревизија на субјектите од јавниот сектор кои учествуваат во спроведувањето на програмите/проектите. (член 31 и 32)

Со предложениот текст на законот се обезбедува зголемување на организациската, професионалната и функционалната независност на единиците за внатрешна ревизија, преку обврската за нејзино воспоставување на највисоко организационо ниво и организациски и функционално независна и директно и единствено е одговорна на раководителот на субјектот од јавниот сектор. Функционалната независност на единицата за внатрешна ревизија се обезбедува преку нејзината независност од другите организациони делови на субјектот во планирањето на работата, извршувањето на внатрешната ревизија и известувањето. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори се независни при извршувањето на внатрешната ревизија, која ја извршуваат стручно и професионално применувајќи методологија

заснована на меѓународните стандарди за внатрешна ревизија, принципите и правилата за однесување на Етичкиот кодекс на внатрешните ревизори како и насоки или упатствата од министерот за финансии. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори не треба да извршуваат задачи на финансиско управување и контрола и други задачи во субјектот што не произлегуваат од функцијата на внатрешната ревизија.

Согласно предлог законот, независноста на внатрешните ревизори се обезбедува и преку одредбите со кои се предвидува дека раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори не може да бидат отпуштени или прераспоредени на друго работно место заради известување за одредени состојби или давање на одредени препораки. Пред да бидат преземени дисциплински мерки, прераспоредување или отпуштање на раководителот на единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори, раководителот на субјектот од јавниот сектор е должен за тоа да ја извести Централната единица за хармонизација и да ја приложи потребната документација. Прераспоредувањето или отпуштањето на раководителот на единицата за внатрешна ревизија или внатрешните ревизори се реализираат по добивање на писмена согласност од министерот за финансии. (член 33)

Значајна новина во предложениот текст на законот е зголемување на надлежностите на раководителот на единицата за внатрешна ревизија, кој покрај тоа што директно ќе го известува раководителот на субјектот од јавниот сектор за сите ревизорски прашања¹, ќе дава мислења за внатрешните правила и акти на субјектот од јавниот сектор во врска со прашања поврзани со внатрешната финансиска контрола и внатрешната ревизија пред овие правила и акти да влезат во сила и ќе ги советува сите раководни лица во субјектот од јавниот сектор за управувањето со ризик. (член 34)

Предлог законот ги регулира и услови кои треба да ги исполнат раководителот на единицата за внатрешна ревизија, овластените внатрешни ревизори и внатрешните ревизори.

За раководител на единицата за внатрешна ревизија може да биде назначен овластен внатрешен ревизор, односно внатрешен ревизор кој го положил испитот за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор или поседува меѓународно признат ревизорски сертификат, но има и најмалку три години работно искуство во областа на внатрешната или надворешната ревизија. Но, за раководител на единицата за внатрешната ревизија не може да биде назначено лице чиј брачен другар, роднина во права линија без ограничување, во странична линија до четврто колено или врз основа на брак до четврт степен се или биле вработени на раководно работно место во субјектот од јавниот сектор во претходните две години. (член 35)

Овластените внатрешни ревизори и внатрешните ревизори ги назначува раководителот на субјектот од јавниот сектор. За овластени внатрешни ревизори може да бидат назначени лица кои покрај другите услови имаат завршено високо образование и две години работно искуство во внатрешната или надворешната ревизија, но и го положиле испитот за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор или поседуваат меѓународно признат ревизорски сертификат. За внатрешни ревизори може да бидат назначени лица кои меѓу другото, имаат завршено високо образование и 2 години работно искуство во внатрешната или надворешната ревизија и не е потребно да положиле испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор или да поседуваат меѓународно признат ревизорски сертификат. За внатрешни ревизори на обука може да бидат вработени лица кои покрај општите услови да имаат завршено високо образование и по истекот на периодот од 2 години, ќе бидат назначени за внатрешни ревизори. Министерот за финансии ќе ја

¹ Регулаторноста, ефективността и ефикасноста на извршувањето на буџетот/финансискиот план; регуларноста и ефикасноста на внатрешната финансиска контрола, вклучително и управувањето со средствата и усогласеноста на сметководствените извештаи за извршување на буџетот/финансискиот план со сметководствените стандарди

пропише програмата и начинот на полагање на испит за овластен внатрешен ревизор.(член 36)

Со предлог законот, исто така, се регулирани следните права на внатрешните ревизори: да влезе во просториите на субјектот од јавниот сектор каде што се врши ревизија, имајќи ги предвид правилата за безбедност и добро однесување; да има пристап до соодветните документи поврзани со ревизијата кај субјектот од јавниот сектор, како и документите кои содржат податоци со соодветен степен на тајност и други документи и податоци што се чуваат во електронска форма, придржувајќи се на прописите за заштита на класифицирани информации и на личните податоци; да бара заверени копии, изводи или потврди од горенаведените документи и во одредени случаи да ги земе оригиналните документи, оставајќи копија со потврда за прием; да бара усна или писмена информација од кој било вработен или раководител во субјектот од јавниот сектор во кој се врши ревизија; да бара информации од било кој носител на информации во субјектот од јавниот сектор;и да бара информации од други институции во врска со работењето и управувањето со субјектот од јавниот сектор во кој се врши ревизија. Внатрешниот ревизор може по потреба да врши ревизија и кај правните и физички лица со кои субјектот кај кој се врши внатрешна ревизија има деловни односи и кои користат јавни средства.(член 37)

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија, односно внатрешниот ревизор, согласно предлог законот, не треба да учествуваат во ревизија доколку постои некој од следниве видови конфликти на интереси односно доколку: во текот на претходната година, раководителот на единицата за внатрешна ревизија, односно ревизорот бил вработен во организационата единица на субјектот од јавниот сектор во која се врши ревизија; во текот на претходната година раководителот на единицата за внатрешна ревизија, односно ревизорот, неговиот брачен другар или роднина до втор степен раководел во субјектот од јавниот сектор во кој се врши ревизија; раководителот на единицата за внатрешна ревизија, односно ревизорот, неговиот брачен другар или роднина до втор степен имаат удел или акции во субјекти кои користат средства што претставуваат државни расходи, а истите имаат деловни односи со субјектите од јавниот сектор во кои се врши ревизија; и постојат и други околности кои можат да доведат до конфликт на интереси, кога раководителот на единицата за внатрешна ревизија ќе процени и ќе образложи во писмена форма.(член 38)

Во предлог законот се регулирани и обврските на раководителот на субјектот од јавниот сектор, односно одговорното лице и вработените во субјектот од јавниот сектор во кој се врши ревизија. Тие се должни да помагаат и соработуваат за време на ревизијата; да обезбедуваат усни или писмени информации, изјави на барање на ревизорот, пристап до документите, електронските бази или било кој носител на информации; да доставуваат заверени фотокопии од бараните документи, како и да ги доставуваат бараните оригинални документи со потврда за прием на истите; на барање на ревизорот, да дадат изјава за комплетноста на документите и податоците; врз основа на ревизорските наоди и препораки, да изготват и достават до раководителот на единицата за внатрешна ревизија акционен план за спроведување на препораките, во кој ќе се утврдат одговорните лица и крајните рокови за преземање на неопходните мерки во рамките на нивните надлежности; да ги спроведат препораките и да го информираат раководителот на субјектот од јавниот сектор и раководителот на внатрешната ревизија за спроведувањето на акциониот план; и да обезбедат соодветни услови за работа на ревизорите.(член 39)

Во предложениот текст на законот е утврден основот за извршување на внатрешната ревизија а тоа се: стратешкиот план за период од три години, годишниот план и планот за секоја поединечна ревизија. Значајна новина во законот е тоа што стратешкиот и годишниот план за извршување на внатрешната ревизија ги донесува раководителот на единицата за внатрешна ревизија по добиена согласност од раководителот на субјектот од јавниот сектор врз основа на извршената проценка на ризиците. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија има обврска за секоја поединечна ревизија да одобрува план и програма со која поконкретно се опишуваат ревизорските постапки, како и до 15 декември тековната година да ги достави стратешкиот план за наредните три години и

годишниот план за ревизија за наредната година до Централната единица за хармонизација и до одговорните лица во организационите единици на субјектите од јавниот сектор опфатени со годишниот план. Годишниот план за ревизија може да се измени доколку дојде до значителна промена на проценетиот ризик или планираните ресурси при изготвување на годишниот план, а за измената на годишниот план раководителот на единицата за внатрешна ревизија е должен да ја извести Централната единица за хармонизација. (член 40 и 41)

Начинот на извршување на внатрешната ревизија е регулиран преку обврската ревизорите да спроведат утврдување, анализирање, проценка и документирање на податоците доволни за давање стручно мислење за поставените цели и изготват ревизорски извештај кој содржи резиме, цели и опфат на ревизијата, наоди, заклучоци и препораки. За спроведување на ревизијата раководителот на единицата за внатрешна ревизија во согласност со раководителот на буџетскиот корисник може да ангажира и експерти со специјализирани знаења за помош при извршувањето на внатрешната ревизија во одделни области. Министерот за финансии ќе го пропише начинот на извршување на внатрешната ревизија и начинот за известување за ревизијата на субјектот од јавниот сектор.(член 42)

Единицата за внатрешна ревизија согласно предлог законот ќе има можност за креирање на ревизорски правила, односно сопствен додаток на Прирачникот за внатрешна ревизија доколку има специфичности во работењето, но истиот пред да влезе во сила мора да биде доставен до Централната единица за хармонизација заради добивање на согласност од министерот за финансии.(член 43)

IV. КОМИТЕТИ ЗА ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА И ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

Новина во предлог законот е и формирањето на Комитет за финансиско управување и контрола и Ревизорски комитет како консултативни тела на министерот за финансии. Овие комитети ќе разгледуваат прашања поврзани со финансиското управување и контрола и прашања поврзани со внатрешната ревизија и во нив ќе членуваат раководителите на единиците за финансиски прашања, односно раководители на единиците за внатрешна ревизија на министерствата. Со комитетите ќе претседава државниот секретар на Министерството за финансии, а секретар ќе биде раководителот на Централната единица за хармонизација. Работењето на комитетите ќе биде регулирано со посебни деловници за работа. Согласно законот, вакви комитети ќе можат да формираат и другите субјекти. (член 44, 45 и 46)

V. ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА И ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

Со предлог законот е регулирана обврската раководителите на буџетските корисници од прва линија од областа на законодавната, извршната и судската власт (освен Државниот завод за ревизија), фондовите и општините и Градот Скопје до Централната единица за хармонизација секоја година најдоцна до 10 мај во тековната година за претходната година да доставуваат Годишен финансиски извештај кој содржи: извештај на планирани и потрошени средства по ставки (споредбен табеларен приказ), извештај за реализирани програми, проекти и договори; годишните сметки или консолидираната годишна сметка; извештај за спроведените самопроценки (резултати од самопроценките кои не се целосно позитивни, коментари на раководителот на субјектот кои се однесуваат на препораките од самопроценките и негово мислење за финансиското управување и контрола); изјава за квалитетот и состојбата за внатрешните контроли; извештај за активностите за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола; и извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија.

Министерот за финансии ќе ја пропише формата и содржината на извештаите и изјавата.(член 47)

VI. ЦЕНТРАЛНА ЕДИНИЦА ЗА ХАРМОНИЗАЦИЈА

Согласно предложениот текст на законот Централната единица за хармонизација при Министерството за финансии ќе биде надлежна за : подготовка на закони и подзаконски акти за подрачјето на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија; изготвување на методологија и стандарди за работа за финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија; координирање на обуки за раководителите и вработените вклучени во финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија; координација при воспоставувањето и развојот на системот на внатрешна финансиска контрола; изготвување одобрение за прераспоредување или отпуштања на внатрешните ревизори; воспоставување и одржување база на податоци за единиците за внатрешна ревизија и донесените повелби; воспоставување и одржување регистар на овластени внатрешни ревизори кои го положиле испитот за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор и ревизори кои поседуваат меѓународно признат ревизорски сертификат; соработка со институции одговорни за прашања од јавната внатрешна финансиска контрола од земјата и странство и размена на информации за развој на јавната внатрешна финансиска контрола; супервизија на квалитетот на системот на финансиско управување и контрола; супервизија на ревизорските извештаи од вонредните внатрешни ревизии; супервизија на квалитетот на работењето на единиците за внатрешна ревизија; и изготвување на Годишен извештај за функционирање на системот на јавна внатрешна финансиска контрола врз основа на годишните финансиски извештаи кој Министерството за финансии ќе го достави до Владата на Република Македонија, најдоцна до крајот на јули тековната година за претходната година. Централната единица за хармонизација согласно предлог законот ќе организира ad hoc ревизии кои ќе ги извршуваат внатрешни ревизори од одделни субјекти од јавниот сектор, а ќе се однесуваат за ревизии кај кои предметот на ревизија го надминува опфатот односно надлежноста на одделниот субјект од јавниот сектор или предметот на ревизија е од таква природа што мултидисциплинарниот приод на внатрешната ревизија е покорисен. Наодите и препораките кај овој вид на ревизија ќе бидат дискутирани со ревидираните субјекти и конечниот извештај доставен до инволвираните субјекти. (член 48)

Раководителот на субјектот, согласно предлогот, ќе биде должен да обезбеди пристап на вработените од Централната единица за хармонизација до документите, сметководствената евиденција и други информации потребни за следење на функционирањето на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија, доколку вработените од Централната единица за хармонизација имаат писмено овластување од министерот за финансии.(член 49)

VII. ПРЕЗЕМАЊЕ НА МЕРКИ ПРОТИВ НЕПРАВИЛНОСТИ И ИЗМАМИ

Со предлог законот е регулирана обврската раководителот на субјектот да го спречува ризикот од неправилности и измами и да презема дејствија против неправилности и измами. За таа цел раководителот на субјектот е должен да назначи лице задолжено за неправилности, кое ќе известува за неправилностите и сомнежите за измами или корупција и самостојно ќе презема мерки за нивно спречување.

Сите вработени вклучувајќи ги и внатрешните ревизори ќе имаат обврска да го известуваат раководителот на субјектот и лицето задолжено за неправилности, за неправилностите или сомнежите за измами или корупција, а доколку внатрешниот ревизор има сомнеж за измама или корупција во текот на извршувањето на ревизијата, за тоа го известува раководителот на единицата за внатрешна ревизија кој има обврска да достави писмено известување до раководителот на субјектот и лицето задолжено за неправилности.

Лицето задолжено за неправилности по добиеното известување за постоење на неправилности или сомнеж за измами или корупција, ќе биде должно да ги презема потребните мерки и за тоа да ги известат Јавното обвинителство на Република Македонија и Министерство за финансии - Управа за финансиска полиција, а во рок од 15 дена за преземените мерки во писмена форма да го известат лицето кое укажало на неправилности или измами, освен во случај на анонимна пријава. Доколку лицата кои пријавиле неправилности или сомнеж за измами или корупција не бидат известени за соодветно преземените мерки од лицето за пријавување на неправилности, тие за тоа ќе ги известат Јавното обвинителство на Република Македонија и Министерство за финансии - Управа за финансиска полиција. На вработените вклучувајќи ги и внатрешните ревизори кои пријавиле неправилност или сомнеж за измами им се обезбедува заштита на идентитетот и стекнатите права од работен однос врз основа на закон. Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за финансии ја пропишува постапката за спречување на неправилности, начинот на меѓусебната соработка, формата и содржината, роковите и начинот за известување за неправилностите. (член 50)

VIII. ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР НА ЈАВНИТЕ ФИНАНСИИ

Согласно предложениот текст на законот Министерството за финансии е надлежно за инспекциски надзор на јавните финансии. Главна цел на инспекцискиот надзор на јавните финансии е преземање активности во врска со пријавените измами и корупција или сомнежите за измами и корупција. Инспекцискиот надзор на јавните финансии ќе се врши согласно принципите на законитост, објективност и доверливост. Работите на инспекциски надзор на јавните финансии непосредно ќе ги вршат инспектори за јавни финансии. (Член 51)

IX. КОНТРОЛА НА КОРИСТЕЊЕТО НА СРЕДСТВАТА НА ЕУ ФОНДОВИТЕ

Согласно предложениот текст на законот субјектите кои користат средства од фондовите на Европската Унија се должни покрај одредбите од овој закон, да ги имаат предвид и да ги спроведуваат посебните услови за финансиското управување, внатрешните контроли и внатрешна ревизија, утврдени од Европската комисија. Сите корисници на фондовите на Европската Унија треба да им овозможат на овластените службени лица од Министерството за финансии, инспекторите од Европската комисија и Европскиот суд на ревизори слободен пристап до целата документација, канцелариите, средствата и персоналот, имајќи ги предвид правилата за безбедност и добро однесување. (Член 52)

X. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Со предлог законот за раководителот на субјектот е регулирано изречување глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за прекршок доколку: не основа сектор/одделение за финансиски прашања (член 9); преземе финансиска обврска за доделување на субвенција, заем или гаранција на трета страна или учество во акционерски капитал која не е утврдена со закон. (член 22 став1); предложи донесување на закон со кој се преземаат финансиски обврски без претходно да обезбеди писмена согласност од министерот за финансии. (член 22 став 2); и не достави Годишен финансиски извештај до Централната единица за хармонизација. (член 47); (член 53)

Со предлог законот, исто така, за раководителот на субјектот од јавниот сектор е регулирано изречување глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за прекршок доколку: не основа единица за внатрешна ревизија. (член 30 и 31); прераспореди или отпушти раководител на единица за внатрешна ревизија или внатрешен ревизор без претходно добиено писмено одобрение од министерот за финансии. (член 33 став 7); одговорно лице или вработен во субјектот од јавниот сектор во кој се врши

внатрешна ревизија не ги исполни обврските од член 39; не обезбеди пристап на вработените од Централната единица за хармонизација до документите, сметководствената евиденција и други информации потребни за следење на функционирањето на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија.(член 49); не ги преземе потребите дејствија против неправилности и измами.(член 50 став 1); не назначи лице задолжено за неправилности. (член 50 став 2); на вработен или внатрешен ревизор не обезбеди заштита на идентитетот и стекнатите права од работен однос во случај на известување за неправилности, сомнеж за измама или корупција. (член 50 став 7); и не овозможи на овластените службени лица од Министерството за финансии, инспекторите од Европската комисија и Европскиот суд на ревизори слободен пристап до целата документација, канцелариите, средствата и персоналот. (член 52 став 2). За прекршоците од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд. (член 54 и 55)

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Согласно предложениот текст на законот, подзаконските прописи од истиот ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон. До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи на овој закон ќе се применуваат подзаконските прописи донесени врз основа на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на РМ“, бр. 22/07) и Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор („Службен весник на РМ“, бр. 69/04 и 22/07). (член 56)

По 90 дена од влегување во сила на новиот закон, раководителите на буџетските корисници од областа на законодавната, извршната и судската власт (централна власт), фондовите и општините и Градот Скопје ќе имаат обврска да назначат раководител на единицата за финансиски прашања, каки и лице задолжено за неправилности, а во рок од шест месеци раководителот на единицата за финансиски прашања, во согласност со раководителот на субјектот, ќе треба да донесат план за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола. (член 57)

Во рок од една година од денот на влегување во сила на овој закон субјектите од јавниот сектор² се должни да воспостават внатрешна ревизија во согласност со овој закон. (член 58)

Согласно предложениот текст на законот одложена примена од 1 јануари 2011 година ќе имаат одредбите за ангажирање на ревизор/и наведени во регистарот на внатрешни ревизори од страна на субјектите од јавниот сектор чиј просечен годишен буџет/финансиски план во последните три години не го надминува износот од 50 милиони денари, заради што до тогаш истите ќе треба да ангажираат внатрешен ревизор/и од единица за внатрешна ревизија од друга институција, врз основа на договор склучен меѓу раководителите на двата субјекти од јавниот сектор. Одложена примена од 1 јануари 2011 година ќе имаат и одредбите за назначување на овластени внатрешни ревизори кои го положиле испитот за внатрешен ревизор во јавниот сектор или поседуваат меѓународно признат ревизорски сертификат. Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на РМ“, бр. 22/07) и Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор („Службен весник на РМ“, бр. 69/04 и 22/07), а одредбите од член 51 од овој закон ќе важат до уредувањето на работењето на финансиската инспекција во јавниот сектор со посебен закон. (член 59,60, и 61).

Влегувањето во сила на овој закон е предвидено за осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија". (член 62)

² Корисниците на средства од Буџетот на Република Македонија, фондовите, општините и градот Скопје, агенциите и другите институции основани со закон, јавните претпријатија, јавните установи и другите правни лица кои се во државна сопственост или во кои државата е акционер.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Решеијата предложени во предлог законот се меѓусебно поврзани и значјни за развој, воспоставувањето, спроведувањето и одржувањето на моделот на ЕУ за јавна внатрешна финансиска контрола (децентрализирана раководна одговорност и функционално независна внатрешна ревизија) и заштитата на финансиските интереси на ЕУ.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

За спроведување на законот во институциите од централната власт потребно е вработување на најмалку 130 лица за зајакнување на капацитетите за финансиско управување и контрола и 144 лица внатрешни ревизори, заради што во наредната година се потребни 131,5 милиони денари.

МИСЛЕЊЕ НА СЕКРЕТАРИЈАТОТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВО ЗА ИЗЈАВАТА ЗА УСОГЛАСЕНОСТ СО
КОРЕСПОНДЕНТНАТА ТАБЕЛА НА ПРОПИСОТ

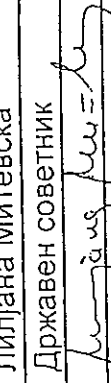
Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола
ЕПП 2008.0700.4738

Секретаријатот за законодавство ја разгледа изјавата за усогласеност со кореспондентната табела и го дава следново мислење:

Во однос на точките 2 и 3 од Изјавата, вклучително и Кореспондентната табела, Секретаријатот за законодавство:

а) целосно се согласува
Целосно се согласува со Изјавата за усогласеност во однос на точките 2 и 3 од Изјавата за усогласеност со кореспондентната табела на Предлог Законот за јавна внатрешна финансиска контрола

б) делумно се согласува и ги дава следниве забелешки:
в) цени дека несоодветно го одразува степенот на усогласеност на прописот со законодавството на ЕУ од следниве причини:

Мислењето го подготви:	Секретар на Секретаријатот за законодавство
Име презиме:	Лилјана Пејчиновска Миладиновска
Звање и работно место:	Државен советник
Потпис:	
Датум:	15.01.2009 година

**2. ИЗЈАВА ЗА УСОГЛАСЕНОСТ НА ПРОПИСОТ СО
ЗАКОНОДАВСТВОТО НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА СО КОРЕСПОНДЕНТНА
ТАБЕЛА**

1. Правен пропис
1.1. Назив на прописот Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Proposal of the Law on Public Internal Financial Control.
1.2. Предлагач Министерство за финансии
1.3. ЕПП број 2008.0700.4738
1.4. Број и назив на поглавјето од правото на ЕУ согласно Националната програма за усвојување на правото на ЕУ Поглавје 3.32 – Финансиска контрола

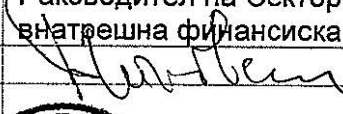
2. Усогласеност на предлогот на прописот со одредбите на Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу Република Македонија и Европските заедници и нивните земји членки
2.1. Одредба од Спогодбата која се однесува на нормативната содржина на прописот Глава VI – Сообразување на законодавството и спроведување на законите, член 68-приспособување на законите на Република Македонија со правото на ЕУ
2.2. Дали правниот пропис е во согласност со одредбите од Спогодбата за стабилизација и асоцијација x <input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не
2.3 Причини за неисполнување, односно делумно исполнување на обврските кои произлегуваат од наведените одредби на Спогодбата

3. Усогласеност со изворите на правото на Европската Унија
3.1 Степен на усогласеност со секундарните извори од правото на ЕУ кои имаат задолжителен карактер
32002R1605 X потполна усогласеност <input type="checkbox"/> делумна усогласеност <input type="checkbox"/> неусогласеност
32002R2343 X потполна усогласеност <input type="checkbox"/> делумна усогласеност <input type="checkbox"/> неусогласеност
31996R2185 X потполна усогласеност <input type="checkbox"/> делумна усогласеност <input type="checkbox"/> неусогласеност
31999D0394 X потполна усогласеност <input type="checkbox"/> делумна усогласеност <input type="checkbox"/> неусогласеност
32002R1386 X потполна усогласеност <input type="checkbox"/> делумна усогласеност <input type="checkbox"/> неусогласеност
3.2. Причини за делумна усогласеност или неусогласеност со секундарните извори на правото кои имаат задолжителен карактер
3.3. Усогласеност со секундарните извори на правото кои имаат незадолжителен карактер

3.4. Усогласеност со други извори на правото на ЕУ
3.5. Причини за делумна усогласеност или неусогласеност со другите извори на правото на ЕУ
3.6. Рок во кој е предвидено постигнување на потполна усогласеност на предлогот на прописот со правото на Европската унија
3.7. Кореспондентна табела (прилог) да

4. Превод на изворите на правото на ЕУ и правниот акт
4.1. Дали горенаведените извори на правото на ЕУ се преведени на македонски јазик? Доколку изворот на преводот не е СЕП, преводот задолжително треба да се достави до Секретаријатот за европски прашања. <input checked="" type="checkbox"/> ДА Верзија МК <input type="checkbox"/> НЕ
4.2. Достапност на преводот на прописот на ЕУ
3. Дали предлогот на прописот е преведен на англиски јазик? <input checked="" type="checkbox"/> ДА <input type="checkbox"/> НЕ
4.4. Дали прописот е преведен на друг јазик на ЕУ <input type="checkbox"/> ДА <input checked="" type="checkbox"/> НЕ
4.5. Достапност на преводот на прописот

5. Стручна помош и мислење (ЕК, КАРДС, ИПА, TAIEХ, SIGMA, држава членка, Совет на Европа, домашни стручњаци)
5.1. Учество на техничка помош и консултанти во изработката на предлогот на прописот Беше користена техничка помош од Твининг проектот „Зајакнување на јавната внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор“, реализиран во соработка со Министерството за финансии на Кралството Холандија и холандските експерти Јос Ноут и Вернер Динен.
5.2. Дадено мислење за усогласеноста на прописот Секретаријат за законодавство

Раководител на надлежниот сектор	
Име презиме:	Трајко Спасовски
Звање и работно место:	Раководител на Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола
Потпис:	
Датум: .05.2009 г.	
Министер за финансии	
Име и презиме:	Д-р Трајко Славески
Потпис:	
Датум .05.2009 г.	



3.5. КОРЕСПОНДЕНТНА ТАБЕЛА

Формулар МАК – ЕУ

Назив на националниот пропис во кој се врши транспонирањето (бр. на член)	Содржина на одредбата од националниот пропис во кој се врши транспонирањето	ЦЕЛЕС бр. на прописот на ЕУ кој се транспонира	Назив на прописот на ЕУ кој се транспонира (бр. на член)	Содржина на одредбата на ЕУ која се транспонира	Забелешка	Оценка за степенот на усогласеност	Надлежен орган/институција
Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 3, став 1, точка 7	7. Ех-анте финансиска контрола е процедура со која се обезбедува финансиската обврска да не биде преземена и расходот да не биде платен без претходно одобрување од службено лице хиерархиски независно од лицето овластено за преземање на финансиски обврски и лицето овластено за плаќање.	32002R1605	Регулатива на Советот (ЕС, Еугатом) No1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници член 39 точка 1, 2 и 3	1. Започнувањето на активност од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите активности што се подготвителни пред усвојувањето на актите за извршување на буџетот од страна на одговорните службеници за давање овластувања од член 33 и 34. 2. Ех-анте верификацијата на активност од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите ех-анте проверки воспоставени од одговорниот службеник за давање овластувања со цел да се верификуваат оперативните и финансиските аспекти. 3. Секоја активност е предмет барем на една ех-анте верификација. Целта на верификацијата е да се утврди дека: (а) трошењето е во ред и е во согласност со релевантните одредби, (б) е применет принципот на стабилно финансиско управување од член 25.		Потполно	Министерство за финансии

<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 3, став 1, точка 11</p>	<p>11. Стабилно финансиско управување и контрола е транспарентно, регуларно, економично, ефикасно и ефективно користење на расположливите средства.</p>	<p>32002P1605</p>	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Еуратом) No 1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници</p> <p>член 39 точка 1, 2 и 3</p>	<p>1. Започнувањето на активноста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите активности што се подготвителни пред усвојувањето на актите за извршување на буџетот од страна на одговорните службеници за давање овластувања од член 33 и 34.</p> <p>2. Ек апте верификацијата на активноста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите ек апте проверки воспоставени од одговорниот службеник за давање овластувања со цел да се верификуваат оперативните и финансиските аспекти.</p> <p>3. Секоја активност е предмет барем на една ек апте верификација. Целта на верификацијата е да се утврди дека:</p> <p>(а) трошењето е во ред и е во согласност со релевантните одредби;</p> <p>(б) е применет принципот на стабилно финансиско управување од член 25.</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за финансии</p>
<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 3, став 1, точка 15</p>	<p>15. Ревизорска трага е документиран тек на финансиските и други трансакции од нивниот почеток до крај, со цел овозможување реконструкција на сите пооделни активности и нивното одобрување и ги опфаќа системите на документирање, известување, сметководство и архивирање.</p>	<p>32002P1386</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС) No 1386/2002 од 29 јули 2002 година со која се пролишуваат детални правила за спроведување на Регулативата на Советот (ЕУ) No 1164/94 во врска со системите за управување и контрола помоштадоделена од Кохезиониот фонд и постапката за вршење финансиски корекции</p> <p>член 6 точка 1</p>	<p>1. Системите на управување и контрола обезбедуваат доволна ревизорска трага.</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за финансии</p>

<p>Предлог Закон за Јавна внатрешна финансиска контрола Член 6 став 1, алинеа 1</p>	<p>(1) Цел на финансиското управување и контрола е подобрување на финансиското управување заради постигнување на следните општи цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вршење на работите на правилен, етичен, економичен, ефективен и ефикасен начин 	<p>32002R2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еуратом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еуратом) No 1605/2002 за финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници</p> <p>член 25 точка 1</p>	<p>1.Буџетските резервации на средства се користат во согласност со принципот на стабилен финансиски менаџмент, односно, во согласност со принципите на економичност, ефикасност и ефективност.</p>	<p>Министерство за финансии</p>
<p>Предлог Закон за Јавна внатрешна финансиска контрола Член 7, став 1, алинеа 1,2,3,4 и 5 и став 2</p>	<p>(1) Раководителот на субјектот е одговорен за:</p> <ul style="list-style-type: none"> -подготвувањето на буџетот, извршување на буџетот и известување за буџетот на субјектот со кој раководи; -финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија во сите организациони структури, програми, операции и процеси, раководени од него; -контрола на водење на сметководството, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќањата, прибирање на приходите и заштита на средствата и обврските; -постојана проценка на системот за финансиско управување и контрола; -одредување и остварување на целите на субјектот и изготвување и реализација на стратешките и други планови како и програми за остварување на општите и посебните цели на субјектот; <p>(2) Раководителот на субјектот е отчетен за постигнување на целите на субјектот од јавниот сектор преку управување со јавните средства на законски, економичен, ефикасен и ефективен начин.</p>	<p>32002R1605</p>	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Еуратом) No1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници</p> <p>член 39 точка 1, 2 и 3</p>	<p>1.Започнувањето на активоста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите активности што се подготвителни пред усвојувањето на актите за извршување на буџетот од страна на одговорните службеници за давање овластувања од член 33 и 34.</p> <p>2.Ек апте верификацијата на активността од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите ек апте проверки воспоставени од одговорниот службеник за давање овластувања со цел да се верификуваат оперативните и финансиските аспекти.</p> <p>3.Секоја активност е предмет барем на една ек апте верификација. Целта на верификацијата е да се утврди дека:</p> <p>(а) трошењето е во ред и е во согласност со релевантните одредби;</p>	<p>Министерство за финансии</p>

<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 7 став 1, алинеа 6</p>	<p>-Раководителот на субјектот е одговорен за: воспоставување организациона структура и процедури за работа со кои ќе се обезбеди функционирање, следење и развој на стабилно финансиско управување и контрола;</p>	<p>32002P2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еугатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еугатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници</p> <p>член 25 точка 1</p>	<p>1.Буџетските резервации на средства се користат во согласност со принципот на стабилен финансиски менаџмент, односно, во согласност со принципите на економичност, ефикасност и ефективност.</p>	<p>Министерство за финансии</p>
<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 7, став 1, алинеа 7,8 и 9</p>	<p>(1)Раководителот на субјектот е одговорен за:</p> <ul style="list-style-type: none"> -воспоставување на линија на известување во согласност со пренесените овластувања и одговорности; -компетентност на сите вработени за извршување на задачите во согласност со финансиското управување и контрола; -управување со ризиците и воведување соодветни и ефикасни внатрешни контроли. 	<p>32002P2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еугатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еугатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници</p> <p>член 60, точка 4</p>	<p>4.Службеникот за давање овластување преку делегирање, во согласност со минималните стандарди донесени од секоја институција и земјајќи ги предвид ризиците поврзани со управувањето и карактерот на активностите кои се финансираат, ја донесува организационата структура и постапките за внатрешно управување и контрола соодветни за извршувањето на неговите/нејзините задачи, вклучувајќи кога е соодветно ex post проверка.</p>	<p>Министерство за финансии</p>
<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 8, став 1, 2, 3, 4, и 7</p>	<p>(1)Раководителот на субјектот може со акт да даде овластување (генерално или посебно) на еден или повеќе раководни лица кои хиерархиски директно му се подредени.</p> <p>(2) Со актот за овластување може да се даде под овластување.</p> <p>(3) Актот за овластување или подовластување може да содржи услови за користење на овластувањето.</p> <p>(4) Врз основа на овластување или подовластување не може да се носат одлуки со значајно политичко или финансиско влијание без претходно одобрување од раководителот на субјектот.</p> <p>(7) Министерот за финансии поблиску го пропишува начинот и постапката за давање на овластувања.</p>	<p>32002P2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еугатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еугатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници</p> <p>член 59, точка 2</p>	<p>2.Секоја институција, со своите внатрешни административни правила, утврдува на кој персонал ќе му ги делегира, во согласност со условите во нејзиниот правилник за работа, задачите на службеник за давање овластување, обемот на делегираните овластувања и можноста за лица на кои им се делегираат овие овластувања истите да ги под-делегираат.</p>	<p>Министерство за финансии</p>

<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 8, став 5</p>	<p>(5) Раководителите на организационите единици во субјектот кои добиле овластување преку делегирање или под-делегирање може да дејствуваат само во рамките на ограничувањата утврдени со актот за делегирање или под-делегирање и сè одговорни на давателот на овластувањето за користење на овластувањето.</p>	<p>32002R2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еугатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еугатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници</p> <p>член 59, точка 4</p>	<p>4. Службениците за давање овластување преку делегирање или под-делегирање може да дејствуваат само во рамките на ограничувањата утврдени со инструментот за делегирање или под-делегирање.</p>	<p>Министерство за финансии</p>
<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 8, став 6</p>	<p>(6) Одлуките од овластувањето се изготвуваат и потпишуваат во име на раководителот на субјектот. Раководителот на субјектот по дадените овластувања продолжува да биде одговорен за сите донесени одлуки вклучувајќи ги и одлуките кои се однесуваат на финансиското управување и контрола.</p>	<p>32002R2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еугатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еугатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници</p> <p>член 66, точка 3</p>	<p>3. Во случај на под-делегирање, во рамките на своите службени задачи, службеникот за давање овластување преку делегирање продолжува да биде надлежен за ефикасноста на воспоставените внатрешни системи за управување и контрола и за изборот на службеникот за давање овластување преку под-делегирање.</p>	<p>Министерство за финансии</p>
<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 11, став 2, алинеа 4</p>	<p>(2) Раководителот на единицата за финансиски прашања - задолжително дава мислења по предлог актите од што ги изготвуваат другите организациони единици во субјектот и предлог актите на други субјекти кои имаат или може да имаат финансиски импликации за буџетот на субјектот.</p>	<p>32002R2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еугатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еугатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници</p> <p>член 60, точка 4</p>	<p>4. Пред да се одобри одредена активност, членовите на персоналот, различен од оној кој ја започнал активноста, треба да ги проверат оперативните и финансиските аспекти.</p> <p>Финансиски учесници</p>	<p>Министерство за финансии</p>
<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 14 став 1 алинеја 1,2,3,4 и 5</p>	<p>(1) Контролната средина опфаќа: - личен и професионален интегритет на раководителите и вработените во субјектот; - начин на размислување и стил на работење на раководителите; - организациона структура која обезбедува поделба на одговорностите, хиерархија и јасни правила, права, обврски и нивоа на известување; - политички и практики на управување со човечки ресурси; и - компетентност на вработените.</p>	<p>32002R2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еугатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еугатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници</p> <p>член 60, точка 5</p>	<p>5. Целиот персонал одговорен за контрола на управувањето со финансиското работење мора да ги поседува потребните професионални квалификации.</p>	<p>Министерство за финансии</p>

Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 17, став 1, алинеа 5	-Документирање на сите оперативни процеси и трансакции со цел да се обезбеди соодветна ревизорска трага за следење и мониторинг.	32002P1386	Регулатива на Комисијата (ЕС) No 1386/2002 од 29 јули 2002 година со која се пропишуваат детални правила за спроведување на Регулативата на Советот (ЕУ) No 1164/94 во врска со системите за управување и контрола за помошта доделена од Кохезиониот фонд и постапката за вршење финансиски корекции член 6 точка 1	1. Системите на управување и контрола обезбедуваат доволна ревизорска трага.	Потполно	Министерство за финансии
Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 21, став 2	(2) За начинот на спроведување на ex ante и ex post контроли одлучува раководителот на субјектот, земајќи ја во предвид потребата и спецификите на работењето по спроведените анализи на ризик.	32002P1605	Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No 1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници член 39 точка 1, 2 и 3	1. Започнувањето на активност од член 38(б) се подразбира дека ги опфаќа сите активности што се подготвителни пред усвојувањето на актите за извршување на буџетот од страна на одговорните службеници за давање овластувања од член 33 и 34. 2. Ex ante верификацијата на активност од член 38(б) се подразбира дека ги опфаќа сите ex ante проверки воспоставени од одговорниот службеник за давање овластувања со цел да се верификуваат оперативните и финансиските аспекти. 3. Секоја активност е предмет барем на една ex ante верификација. Целта на верификацијата е да се утврди дека: (а) трошењето е во ред и е во согласност со релевантните одредби;	Потполно	Министерство за финансии
Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 21, став 3	(3) Ex-post финансиската контрола ги обезбедува инструментите за отстранување на откриените неправилности на внатрешните контроли и не треба да се спроведува од лицата кои се одговорни за ex-ante финансиска контрола.	32002P2343	Регулатива на Комисијата (ЕС, Euratom) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Euratom) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници член 60, точка 4	4. Започнувањето на активност и ex ante и ex post проверката на активност треба да бидат одвоени функции.	Потполно	Министерство за финансии

<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 24 став 1 точки а), б) алинеја 1,2,3 и 4 и точки в) и г)</p>	<p>(1) Улогата на внатрешната ревизија е да даде поддршка на раководителите во субјектот од јавниот сектор за остварување на целите на субјектот преку:</p> <p>а) изработка на стратешки и годишни планови за внатрешна ревизија врз основа на објективна проценка на ризик, како и извршување на поединечни внатрешни ревизии согласно усвоените ревизорски планови.</p> <p>б) проценка на соодветноста, економичноста, ефикасноста и ефикасноста на системот за финансиско управување и контрола за утврдување, проценка и управување со ризиците од раководството на субјектот во однос на:</p> <ul style="list-style-type: none"> -усогласеноста со законите, подзаконските и интерните акти и договори; -веродостојноста и сеопфатноста на финансиските и оперативните информации; -безбедноста на имотот и информациите; и -извршувањето на задачите и остварувањето на целите. <p>в) давање препораки за подобрување на работењето и работните процедури.</p> <p>г) мониторинг на спроведувањето на мерките преземени од раководителот на субјектот од јавниот сектор врз основа на извршените ревизии.</p>	<p>32002R1605</p>	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Еуратом) No1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 38 точка 4</p>	<p>4. Службеникот за давање овластувања воспоставува во неговите сектори, експертска и советодавна функција, создадена за да му помогне да ги контролира ризиците вклучени во неговите активности.</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за финансии</p>
--	--	-------------------	--	--	-----------------	---------------------------------

<p>Предлот Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 47 став 1, 2 алинеја 1, 2, 3, 4, 5, 6, и 7 и став 3</p>	<p>(1) Раководителот на буџетскиот корисник од прва линија од областа на законодавната, извршната и судската власт (освен Државниот завод за ревизија), фондските и општините и Градот Скопје е должен до Централната единица за хармонизација да достави Годишен финансиски извештај најдоцна до 10 мај во тековната година за претходната година.</p> <p>(2) Годишниот финансиски извештај особено содржи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - извештај за планирани и потрошени средства по ставки (споредбен табеларен приказ) - извештај за реализирани програми, проекти и договори; - годишни сметки или консолидирана годишна сметка; - извештај за спроведените само-проценки од член 18 став 3 и 8 од овој закон (резултати од самопроценките кои не се целосно позитивни, коментари на раководителот на субјектот кои се однесуваат на препораките од само-проценките и мислење за финансиското управување и контрола); - изјава за квалитетот и состојбата за внатрешните контроли; - извештај за активностите за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола; и - извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија. <p>(3) Министерот за финансии поблиску ја пропишува формата и содржината на извештаите од став 2 алинеја 1, 2, 4, 6 и 7 и изјавата од став 2 алинеја 5 на овој член.</p>	<p>32002P2343</p>	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еуратом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еуратом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општите буџети на Европските заедници</p> <p>член 60, точка 7</p>	<p>7. Службеникот за давање овластување преку делегирање ја известува неговаата/нејзината институција за извршувањето на неговите/нејзините задачи во форма на годишен извештај за работењето, заедно со финансиски информации и информации за управувањето. Во овој извештај се посочени резултатите од работењето со упатување на поставените цели, ризиците поврзани со работењето, употребата на обезбедените средства и начинот на кој функционира системот за внатрешна контрола.</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за Финансии</p>
---	--	-------------------	--	---	-----------------	---------------------------------

<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола Член 50 став 1, 2, 3, 4, 6, 7 и 8</p>	<p>(1) Раководителот на субјектот од јавниот сектор има обврска да го спречува ризикот од неправилности и измами и да презема дејствија против неправилности и измами.</p> <p>(2) Раководителот на субјектот од јавниот сектор назначува лице кое извастува за неправилности и сомнеж за измами или корупција и самостојно ги презема мерките од став 5 на овој член.</p> <p>(3) Сите вработени вклучувајќи ги и внатрешните ревизори ги известуваат раководителот на субјектот од јавниот сектор и лицето задолжено за неправилности, за неправилностите или сомнежите за измами или корупција.</p> <p>(4) Ако внатрешниот ревизор има сомнеж за измама или корупција во текот на извршувањето на ревизијата, за тоа го известува раководителот на единицата за внатрешна ревизија кој има обврска да достави писмено известување до раководителот на субјектот од јавниот сектор и лицето задолжено за неправилности.</p> <p>(6) Ако лицата од став 3 овој член не бидат известени за соодветно преземените мерки, тие за тоа ќе ги известат овластените тела за неправилности од став 5 на овој член. Централната единица за хармонизација не е надлежно тело за пријавување на неправилности и измами.</p> <p>(7) На вработените вклучувајќи ги и внатрешните ревизори кои пријавиле неправилност или сомнеж за измама им се обезбедува заштита на идентитетот и стекнатите права од работен однос врз основа на закон.</p> <p>(8) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за финансии ја пропишува постапката за спречување на неправилности, начинот на меѓусебната соработка, формата и содржината, роковите и начинот за известување за неправилностите.</p>	<p>1999/394/ЕС, Euratom: Одлука на Комисијата од 25 мај 1999 година која се однесува на роковите и условите за интерни истраги во врска со заштитата од измамите, корупцијата или било која нелегална активност која им штети на интересите на Заедниците;</p> <p>член 2 став 1 и 3</p>	<p>1. Сите официјални лица или службеници на Генералниот секретар кои се свесни за доказ кој води до претпоставка за постоење на можни случаи на измама, корупција или друга незаконска активност која штети на интересите на Заедниците, или на сериозни ситуации во врска со извршувањето на професионалните обврски кои може да не се во согласност со обврските на официјалните лица или службениците на Заедниците кои може да резултираат во дисциплинарни или, во соодветни случаи, кривични постапки, или неисполнување на обврските наметнати со законот на Заедницата на членовите на Советот и неговите органи во контекстот на обврски кои тие ги извршуваат во тоа својство, кога неисполнувањето штети на интересите на Заедниците, без одлагање го информираат нивниот Раководител на службата или Генералниот директор, или ако тие сметаат дека е корисно, Генералниот секретар или директно Канцеларијата.</p> <p>3. Официјалните лица или службеници на Генералниот секретаријат не смеат на никој начин да претплат неправеден или дискриминаторен третман како резултат на пренесената информација наведена во првиот и вториот став.</p>	<p>Потполно</p> <p>Министерство за финансии</p>
---	--	---	--	---

Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола член 50, став 5	(5) По добиеното известување за постоење на неправилности или сомнеж за измами или корупција, лицето задолжено за неправилности ги презема потребните мерки и за тоа ги известува Јавното обвинителство на Република Македонија, Министерството за финансии - Управа за финансиска полиција и финансиската инспекција на јавниот сектор, а во рок од 15 дена за преземените мерки во писмена форма го известува лицето кое укажало на неправилности или измами, освен во случај на анонимна пријава.	32002P2343	Регулатива на Комисијата (ЕС, Euratom) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Euratom) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници член 65, точка 2	2.Во случај на незаконска активност, измама или корупција кои може да им наштетат на интересите на Заедницата, проблемот ќе се достави до органите и телата назначени согласно применливото законодавство.	Потполно	Министерство за финансии
Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола член 52, став 2	(2) Сите корисници на средства од фондовите на Европската Унија треба да им овозможат на овластените службени лица од Министерството за финансии, инспекторите од Европската комисија и Европскиот суд на ревизори слободен пристап до целата документација, канцелариите, средствата и персоналот имајќи ги предвид правилата за безбедност и добро однесување	31996P1205	Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No 2185/96 од 11 ноември 1996 година која се однесува на проверки и инспекции спроведувани на лице место од страна на Комисијата со цел да ги заштити финансиските интереси на Европските заедници од измами и други нередовности член 5, став 2	(2) Со цел Комисијата полесно да ги врши тие проверки и инспекции, стопанските субјекти имаат обврска да овозможат пристап до просторите, земјиштето, превозните средства или други подрачја кои се користат за деловни цели.	Потполно	Министерство за финансии
Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола член 52, став 1	(1) Субјектите кои користат средства од фондовите на Европската Унија се должни покрај одредбите од овој закон, да ги имаат предвид и да ги спроведуваат посебните услови за финансиското управување, внатрешните контроли и внатрешна ревизија, утврдени од Европската комисија	31996P1205	Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No 2185/96 од 11 ноември 1996 година која се однесува на проверки и инспекции спроведувани на лице место од страна на Комисијата со цел да ги заштити финансиските интереси на Европските заедници од измами и други нередовности член 7, став 1	(1) Инспекторите на Комисијата имаат пристап, под истите услови како и националните управни инспектори и во согласност со националното законодавство, до сите информации и документи за засегнатите дејности кои се потребни за правилно изведување на проверките и инспекциите на самото место.	Потполно	Министерство за финансии

Формулар ЕУ-МАК

ЦЕЛЕС бр. на прописот на ЕУ кој се транспонира	Назив на прописот на ЕУ кој се транспонира (бр. на член)	Содржина на одредбата на ЕУ која се транспонира	Назив на националниот пропис во кој се врши транспонирањето (бр. на член)	Содржина на одредбата од националниот пропис во кој се врши транспонирањето	Забелешка	Оценка за степенот на усогласеност	Надлежен орган/институција

32002R1605	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Еуратом) No1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 38 точка 4</p>	<p>4. Службеникот за давање овластувања воспоставува во неговите сектори, експертска и советодавна функција, создадена за да му помогне да ги контролира ризиците вклучени во неговите активности.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 24 став 1 точки а), б) алинеја 1, 2, 3 и 4 и точки в) и г)</p>	<p>(1) Улогата на внатрешната ревизија е да даде поддршка на раководителите во субјектот од јавниот сектор за остварување на целите на субјектот преку:</p> <p>а) изработка на стратешки и годишни планови за внатрешна ревизија врз основа на објективна проценка на ризик, како и извршување на поединечни внатрешни ревизии согласно усвоените ревизорски планови.</p> <p>б) проценка на соодветноста, економичноста, ефективноста и ефикасноста на системот за финансиско управување и контрола за утврдување, проценка и управување со ризиците од раководството на субјектот во однос на:</p> <ul style="list-style-type: none"> -согласеноста со законите, подзаконските и интерните акти и договори; -веродостојноста и сеопфатноста на финансиските и оперативните информации; -безбедноста на имотот и информациите; и -извршувањето на задачите и остварувањето на целите. <p>в) давање препораки за подобрување на работењето и работните процедури.</p> <p>г) мониторинг на спроведувањето на мерките преземени од раководителот на субјектот од јавниот сектор врз основа на извршените ревизии.</p>	Потполно	Министерство за финансии
------------	--	--	--	--	----------	--------------------------

32002R1605	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Енглатор) No1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 39 точка 1, 2 и 3</p>	<p>1. Започнувањето на активоста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите активности што се подготвителни пред усвојувањето на актите за извршување на буџетот од страна на одговорните службеници за давање овластувања од член 33 и 34.</p> <p>2. Ек апте верификацијата на активоста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите ек апте проверки воспоставени од одговорниот службеник за давање овластувања со цел да се верификуваат оперативните финансиските аспекти.</p> <p>3. Секоја активност е предмет барем на една ек апте верификација. Целта на верификацијата е да се утврди дека:</p> <p>(а) трошењето е во ред и е во согласност со релевантните одредби.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 7, став 1, алинеа 1,2,3,4 и5 и став 2</p>	<p>(1) Раководителот на субјектот е одговорен за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подготвувањето на буџетот, извршување на буџетот и извештување за буџетот на субјектот со кој раководи; - финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија во сите организациони структури, програми, операции и процеси, раководени од него; - контрола на водење на сметководството, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќањата, прибирање на приходите и заштита на средствата и обврските; - постојана проценка на системот за финансиско управување и контрола; - одредување и остварување на целите на субјектот и изготвување и реализација на стратешките и други планови како и програми за остварување на општите и посебните цели на субјектот. <p>(2) Раководителот на субјектот е отчетен за постигнување на целите на субјектот од јавниот сектор преку управување со јавните средства на законски, економичен, ефикасен и ефективен начин.</p>	<p>Целосно</p>	<p>Министерство за финансии</p>
------------	--	---	---	---	----------------	---------------------------------

32002R1605	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 39 точка 1, 2 и 3</p>	<p>1.Започнувањето на активоста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите активности што се подготвителни пред усвојувањето на актите за извршување на буџетот од страна на одговорните службеници за давање овластувања од член 33 и 34.</p> <p>2.Ех апте верификацијата на активоста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите ех апте проверки воспоставени од одговорниот службеник за давање овластувања со цел да се верификуваат оперативните и финансиските аспекти.</p> <p>3.Секоја активност е предмет барем на една ех апте верификација. Целта на верификацијата е да се утврди дека:</p> <p>(а) трошењето е во ред и е во согласност со релевантните одредби;</p>	<p>Предлог-Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 3, став 1, точка 7</p>	<p>7.Ех-апте финансиска контрола е процедура со која се обезбедува финансиската обврска да не биде преземена и расхотот да не биде платен без претходно одобрување од лице хиерархиски независно од лицето овластено за преземање на финансиски обврски и лицето овластено за плаќање.</p>	Потполно	Министерство за финансии
32002R1605	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 39 точка 1, 2 и 3</p>	<p>1.Започнувањето на активоста од член 38(6) се подразбира дека ги опфаќа сите активности што се подготвителни пред усвојувањето на актите за извршување на буџетот од страна на одговорните службеници за давање овластувања од член 33 и 34.</p> <p>2.Ех апте верификацијата на активоста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите ех апте проверки воспоставени од одговорниот службеник за давање овластувања со цел да се верификуваат оперативните и финансиските аспекти.</p> <p>3.Секоја активност е предмет барем на една ех апте верификација. Целта на верификацијата е да се утврди дека:</p> <p>(а) трошењето е во ред и е во согласност со релевантните одредби.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 21, став 2</p>	<p>(2)За начинот на спроведување на ех апте и ех пост контроли одлучува раководителот на субјектот, земајќи ја во предвид потребата и спецификите на работењето по спроведените анализи на ризик.</p>	Потполно	Министерство за финансии

32002R1605	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Еуратом) No 1605/2002 од 25 јуни 2002 година за финансиското регулирање кое се однесува на генералниот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 39 точка 1, 2 и 3</p>	<p>1. Започнувањето на активоста од член 38(б) се подразбира дека ги опфаќа сите активности што се подготвителни пред усвојувањето на актите за извршување на буџетот од страна на одговорните службеници за давање овластувања од член 33 и 34.</p> <p>2. Ек ante верификацијата на активоста од член 38(5) се подразбира дека ги опфаќа сите ек ante проверки воспоставени од одговорниот службеник за давање овластувања со цел да се верификуваат оперативните и финансиските аспекти.</p> <p>3. Секоја активност е предмет барем на една ек ante верификација. Целта на верификацијата е да се утврди дека:</p> <p>(а) трошењето е во ред и е во согласност со релевантните одредби;</p> <p>(б) е применет принципот на стабилно финансиско управување од член 25.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 3, став 1, точка 11</p>	<p>11. Стабилно финансиско управување и контрола е транспарентно, регуларно, економично, ефикасно и ефективно користење на расположливите средства.</p>	<p>Министерство за финансии</p>
32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еуратом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еуратом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 25 точка 1</p>	<p>1. Буџетските резервации на средства се користат во согласност со принципот на стабилен финансиски менаџмент, односно, во согласност со принципите на економичност, ефикасност и ефективност.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 6 став 1, алинеа 1</p>	<p>(1) Цел на финансиското управување и контрола е подобрување на финансиското управување заради постигнување на следните општи цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вршење на работите на правилен, етичен, економичен, ефективен и ефикасен начин 	<p>Министерство за финансии</p>
32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еуратом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еуратом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 25 точка 1</p>	<p>1. Буџетските резервации на средства се користат во согласност со принципот на стабилен финансиски менаџмент, односно, во согласност со принципите на економичност, ефикасност и ефективност.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 7 став 1, алинеа 6</p>	<p>- Раководителот на субјектот е одговорен за:</p> <ul style="list-style-type: none"> воспоставување организациска структура и процедури за работа со кои се обезбеди функционирање, следење и развој на стабилно финансиско управување и контрола; (транспарентно, регуларно, економично, ефикасно и ефективно користење на расположливите средства.) 	<p>Министерство за финансии</p>

32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еулатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еулатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 59, точка 2</p>	<p>2. Секоја институција, со своите внатрешни административни правила, утврдува на кој персонал ќе му ги делегира, во согласност со условите во нејзиниот правилник за работа, задачите на службеник за давање овластување, обемот на делегираните овластувања и можноста за лицата на кои им се делегирани овие овластувања истите да ги под-делегираат.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 8, став 1, 2, 3, 4, 7</p>	<p>(1) Раководителот на субјектот може со акт да даде овластување (генерално или посебно) на еден или повеќе раководни лица кои хиерархиски директно му се подредени.</p> <p>(2) Со актот за овластување може да се даде под овластување.</p> <p>(3) Актот за овластување или подовластување може да содржи услови за користење на овластувањето.</p> <p>(4) Врз основа на овластување или подовластување не може да се носат одлуки со значајно политичко или финансиско влијание без претходно одобрување од раководителот на субјектот.</p> <p>(7) Министерот за финансии поблиску го пропишува начинот и постапката за давање на овластувања.</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за финансии</p>
32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еулатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еулатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 59, точка 4</p>	<p>4. Службениците за давање овластување преку делегирање или под-делегирање може да дејствуваат само во рамките на ограничувањата утврдени со инструментот за делегирање или под-делегирање.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 8, став 5</p>	<p>(5) Раководителите на организационите единици во субјектот кои добиле овластување преку делегирање или под-делегирање може да дејствуваат само во рамките на ограничувањата утврдени со актот за делегирање или под-делегирање и се одговорни на давателот на овластувањето за користење на овластувањето.</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за финансии</p>

32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еглатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еглатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 60, точка 4</p>	<p>4. Службеникот за давање овластување преку делегирање, во согласност со минималните стандарди донесени од секоја институција и земајќи ги предвид ризиците поврзани со управувањето и карактерот на активностите кои се финансираат, ја донесува организационата структура и постапките за внатрешно управување и контрола соодветни за извршувањето на неговите/нејзините задачи, вклучувајќи кога е соодветно ex post проверка.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 7, став 1, алинеа 7.8 и 9</p>	<p>(1) Раководителот на субјектот е</p> <ul style="list-style-type: none"> - воспоставување на линија на известување во согласност со пренесените овластувања и одговорности; - компетентност на сите вработени за извршување на задачите во согласност со финансиското управување и контрола; - управување со ризиците и воведување соодветни и ефикасни внатрешни контроли. 	Потполно	Министерство за финансии
32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еглатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еглатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 60, точка 4</p>	<p>Финансиски учесници</p> <p>4. Пред да се одобри одредена активност, членовите на персоналот, различен од оној кој ја започнал активност, треба да ги проверат оперативните и финансиските аспекти.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 11, став 2, алинеа 4</p>	<p>(2) Раководителот на единицата за финансиски прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - задолжително дава мислења по предлог актите од што ги изготвуваат другите организациони единици во субјектот и предлог актите на други субјекти кои имаат или може да имаат финансиски импликации за буџетот на субјектот. 	Потполно	Министерство за финансии
32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еглатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еглатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 60, точка 4</p>	<p>4. Започнувањето на активностите и ex ante и ex post проверката на активностите треба да бидат одвоени функции.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 21, став 3</p>	<p>(3) Ex-post финансиската контрола ги обезбедува инструментите за отстранување на откриените неправилности на внатрешните контроли и не треба да се спроведува од лицата кои се одговорни за ex-ante финансиска контрола.</p>	Потполно	Министерство за финансии

32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еуратом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еуратом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 60, точка 5</p>	<p>5. Целиот персонал одговорен за контрола на управувањето со финансиското работење мора да ги поседува потребните професионални квалификации.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 14 став 1 алинеја 1, 3, 4 и 5</p>	<p>(1) Контролната средина опфаќа:</p> <ul style="list-style-type: none"> - личен и професионален интегритет на раководителите и вработените во субјектот; - начин на размислување и стил на работење на раководителите; - организациона структура која обезбедува поделба на одговорностите, хиерархија и јасни правила, права, обврски и нивоа на известување; - политички и практики на управување со човечки ресурси; и - компетентност на вработените. 	Потполно	Министерство за финансии
------------	--	---	---	--	----------	--------------------------

	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Регламент) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Регламент) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 60, точка 7</p>	<p>7. Службеникот за давање овластување преку делегирање ја известува неговата/нејзината институција за извршувањето на неговите/нејзините задачи во форма на годишен извештај за работењето, заедно со финансиски информации и информации за управувањето. Во овој извештај се посочени резултатите од работењето со упатување на поставените цели, ризиците поврзани со работењето, употребата на обезбедените средства и начинот на кој функционира системот за внатрешна контрола.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 47 став 1, 2 алинеја 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7 и став 3</p>	<p>(1) Раководителот на буџетскиот корисник од прва линија од областа на законодавната, извршната и судската власт (освен Државниот завод за ревизија), фондовите и општините и Градот Скопје е должен до Централната единица за хармонизација да достави Годишен Финансиски извештај најдоцна до 10 мај во тековната година за претходната година.</p> <p>(2) Годишниот финансиски извештај содржи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - извештај за планирани и потрошени средства по ставки (споредбен табеларен приказ) - извештај за реализирани програми, проекти и договори; - годишни сметки или консолидирана годишна сметка; - извештај за спроведените само-проценки од член 18 став 3 и 8 од овој закон (резултати од самопроценките кои не се целосно позитивни, коментари на раководителот на субјектот кои се однесуваат на препораките од само-проценките и мислење за финансиското управување и контрола); - изјава за квалитетот и состојбата за внатрешните контроли; - извештај за активностите за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола; и - извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија. <p>(3) Министерот за финансии поблиску ја пропишува формата и содржината на извештаите од став 2 алинеја 1, 2, 4, 6 и 7 и изјавата од став 2 алинеја 5 на овој член.</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за финансии</p>
--	--	--	--	--	-----------------	---------------------------------

32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еглатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еглатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 65, точка 2</p>	<p>2. Во случај на незаконска активност, измама или корупција кои може да им наштетат на интересите на Заедницата, проблемот ќе се достави до органите и телата назначени согласно применливото законодавство.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>член 50, став 5</p>	<p>(5) По добиеното известување за постоење на неправилности или сомнеж за измами или корупција, лицето задолжено за неправилности ги презема потребните мерки и за тоа ги известува Јавното обвинителство на Република Македонија, Министерството за финансии - Управа за финансиска полиција и финансиската инспекција на јавниот сектор, а во рок од 15 дена за преземените мерки во писмена форма го известува лицето кое укажало на неправилности или измами, освен во случај на анонимна пријава.</p>	<p>Министерство за финансии</p>
32002R2343	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС, Еглатом) No 2343/2002 од 23 декември 2002 година за рамковната Финансиска регулатива за телата од член 185 од регулативата на Советот (ЕС, Еглатом) No 1605/2002 за Финансиската регулатива применлива на општиот буџет на Европските заедници.</p> <p>член 66, точка 3</p>	<p>3. Во случај на под-делегирање, во рамките на своите службени задачи, службеникот за давање овластување преку делегирање продолжува да биде надлежен за ефективност на воспоставените внатрешни системи за управување и контрола и за изборот на службеникот за давање овластување преку под-делегирање.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 8, став 6</p>	<p>(6) Одлуките од овластувањето се изготвуваат и потпишуваат во име на раководителот на субјектот. Раководителот на субјектот по дедените овластувања продолжува да биде одговорен за сите донесени одлуки вклучувајќи ги и одлуките кои се однесуваат на финансиското управување и контрола.</p>	<p>Министерство за финансии</p>

1999/394/ЕС, Египатом: Одлука на Комисијата од 25 мај 1999 година која се однесува на роковите и условите за интерни истраги во јрска со заштита од измамите, корупцијата или било која нелегална активност која им штети на интересите на Заедниците.

член 2 став 1 и 3

(1) Сите официјални лица или службеници на Генералниот секретар кои се свесни за доказ кој води до претпоставка за постоење на можни случаи на измама, корупција или друга незаконска активност која штети на интересите на Заедниците, или на сериозни ситуации во врска со извршувањето на професионалните обврски кои може да не се во согласност со обврските на официјалните лица или службениците на Заедниците кои може да резултираат во дисциплинарни или, во соодветни случаи, кривични постапки, или неисполнување на обврските наметнати со законот на Заедницата на членовите на Советот и неговите органи во контекстот на обврски кои тие ги извршуваат во тоа својство, кога неисполнувањето штети на интересите на Заедниците, без одлагање го информираат нивниот Раководител на службата или Генералниот директор, или ако тие сметаат дека е корисно, Генералниот секретар или директно Канцеларијата.

(3) Официјалните лица или службеници на Генералниот секретаријат не смеат на никој начин да претрпат неправеден или дискриминаторен третман како резултат на пренесената информација наведена во првиот и вториот став.

Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола

Член 50, став 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8


- (1) Раководителот на субјектот од јавниот сектор има обврска да го спречува ризикот од неправилности и измами и да презема дејствија против неправилности и измами.
- (2) Раководителот на субјектот од јавниот сектор назначува лице кое извастува за неправилности и сомнежи за измами или корупција и самостојно ги презема мерките од став 5 на овој член.
- (3) Сите вработени вклучувајќи ги и внатрешните ревизори ги известуваат раководителот на субјектот од јавниот сектор и лицето задолжено за неправилности, за неправилностите или сомнежите за измами или корупција.
- (4) Ако внатрешниот ревизор има сомнеж за измама или корупција во текот на извршувањето на ревизијата, за тоа го известува раководителот на единицата за внатрешна ревизија кој има обврска да Достави писмено известување до раководителот на субјектот од јавниот сектор и лицето задолжено за неправилности.
- (6) Ако лицата од став 3 овој член не бидат известени за соодветно преземените мерки, тие за тоа ќе ги известат овластените тела за неправилности од став 5 на овој член. Централната единица за хармонизација не е надлежно тело за пријавување на неправилности и измами.
- (7) На вработените вклучувајќи ги и внатрешните ревизори кои пријавиле неправилност или сомнеж за измама им се обезбедува заштита на идентитетот и стекнатите права од работен однос врз основа на закон.
- (8) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за финансии ја пропишува постапката за спречување на неправилности, начинот на меѓусебната соработка, формата и содржината, роковите и начинот за известување за неправилностите.

ПОПЛНО

Министерство за финансии



32002R1386	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС) No 1386/2002 од 29 јули 2002 година со која се пропишуваат детални правила за спроведување на Регулативата на Советот (ЕУ) No 1164/94 во врска со системите за управување и контрола за помоштадоделена од Кохезиониот фонд и постапката за вршење финансиски корекции</p> <p>член 6 точка 1</p>	<p>1. Системите на управување и контрола обезбедуваат доволна ревизорска трага.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 3, став 1, точка 15</p>	<p>15. Ревизорска трага е документиран тек на финансиските и други трансакции од нивниот почеток до крај, со цел овозможување реконструкција на сите поделни активности и нивното одобрување и ги опфаќа системите на документирање, известување, сметководство и архивирање.</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за финансии</p>
32002R1386	<p>Регулатива на Комисијата (ЕС) No 1386/2002 од 29 јули 2002 година со која се пропишуваат детални правила за спроведување на Регулативата на Советот (ЕУ) No 1164/94 во врска со системите за управување и контрола за помоштадоделена од Кохезиониот фонд и постапката за вршење финансиски корекции</p> <p>член 6 точка 1</p>	<p>1. Системите на управување и контрола обезбедуваат доволна ревизорска трага.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>Член 17, став 1, алинеа 5</p>	<p>Документирање на сите оперативни процеси и трансакции со цел да се обезбеди соодветна ревизорска трага за следење и мониторинг,</p>	<p>Потполно</p>	<p>Министерство за финансии</p>

31996R2185	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No 2185/96 од 11 ноември 1996 година која се однесува на проверки и инспекции спроведувани на лице место од страна на Комисијата со цел да ги заштити финансиските интереси на Европските заедници од измами и други нередовности</p> <p>член 5, став 2</p>	<p>(2) Со цел Комисијата полесно да ги врши тие проверки и инспекции, стопанските субјекти имаат обврска да овозможат пристап до просторите, земјиштето, превозните средства или други подрачја кои се користат за деловни цели.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>член 52, став 2</p>	<p>(2) Сите корисници на средства од фондовите на Европската Унија треба да им овозможат на овластените службени лица од Министерството за финансии, инспекторите од Европската комисија и Европскиот суд на ревизори слободен пристап до целата документација, канцелариите, средствата и персоналот имајќи ги предвид правилата за безбедност и добро однесување</p>	Потполно	Министерство за финансии
31996R2185	<p>Регулатива на Советот (ЕС, Euratom) No 2185/96 од 11 ноември 1996 година која се однесува на проверки и инспекции спроведувани на лице место од страна на Комисијата со цел да ги заштити финансиските интереси на Европските заедници од измами и други нередовности</p> <p>Член 7, став 1</p>	<p>(1) Инспекторите на Комисијата имаат пристап, под истите услови како и националните управни инспектори и во согласност со националното законодавство, до сите информации и документи за засегнатите дејности кои се потребни за правилно изведување на проверките и инспекциите на самото место.</p>	<p>Предлог Закон за јавна внатрешна финансиска контрола</p> <p>член 52, став 1</p>	<p>(1) Субјектите кои користат средства од фондовите на Европската Унија се должни покрај одредбите од овој закон, да ги имаат предвид и да ги спроведуваат посебните услови за финансиското управување, внатрешните контроли и внатрешна ревизија, утврдени од Европската комисија</p>	Потполно	Министерство за финансии

Табелата ја изработил:	Раководител на надлежниот сектор	Министер за финансии
Име презиме: м-р Нада Ачевска	Име презиме: Трајко Спасовски	Име и презиме: д-р Трајко Славески
Звање и работно место: Раководител на одделение за хармонизација на ФМК	Звање и работно место: Раководител на сектор за јавна внатрешна финансиска контрола	
Потпис: <i>[Signature]</i> Датум: 19.05.2009 г.	Потпис: <i>[Signature]</i> Датум: 19.05.2009 г	Потпис: <i>[Signature]</i> Датум: 19.05.2009 г

**ОБРАЗЕЦ ЗА ПРОЦЕНКА НА ФИСКАЛНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ
НА ПРЕДЛОГ ПРОПИСИТЕ И ОПШТИТЕ АКТИ ДОСТАВЕНИ ДО
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ЗА НИВНО УСВОЈУВАЊЕ**

1. Назив на предлогот: Предлог за донесување Закон за јавна внатрешна финансиска контрола, со Предлог - закон	2. Министерство / орган на државна управа : Министерство за финансии			
3. Цел на предлогот:	4. Вид на предлог: Закон			
5. Контакт лице и звање: Трајко Спасовски, раководител на Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола	6. Контакт тел./факс или е-пошта: тел: 3106256; факс:3238886; е-пошта: Trajko.spasovski@finance.gov.mk			
7. Активност:				
8. Вид на барање: <input type="checkbox"/> Регулатива во врска со ЕУ <input type="checkbox"/> Друга нова регулатива <input type="checkbox"/> Нова програма <input type="checkbox"/> Зголемување / намалување на постоечка програма <input type="checkbox"/> Прераспределба (на средства) помеѓу две програми <input type="checkbox"/> Спојување на две или повеќе програми				
9. Цел на барањето / предложената активност:				
10. Врска со владината програма: Програма за работа на Владата на Република Македонија за 2008 г.				
11. Фискални импликации:	(илјади денари)			
	Тековна год.	Втора год.	Трета год.	Четврта год.
A. Вкупни трошоци за предлогот Плати Стоки и услуги Капитал Трансфери Вкупно		131520	131520	131520
B. Одобрени средства за предлогот Плати Стоки и услуги Капитал Трансфери Вкупно		131520	131520	131520
C. Промена (разлика) од одобрените средства (Б-А) Плати Стоки и услуги Капитал Трансфери Вкупно				
D. Распоживи средства од прелевање (од други активности или програми во органот) Плати Стоки и услуги Капитал Трансфери Вкупно				
E. Нето импликации на средствата на органот (Ц-Д) Плати Стоки и услуги Капитал Трансфери Вкупно				
F. Зголемување / намалување на приходите				
G. Дополнителни извори на финансирање или споделување на трошоците Извор:				

12. Нето зголемување на бројот на вработени во врска со предлогот		274		
13. Какви гаранции, заеми или други вистински или можни обврски ќе произлезат за Владата (а кои не се наведени во точка 11 А до 11 Г)				
14. Ако ова претставува барање за дополнителни средства во тековната фискална година или е надвир од нормалниот циклус на подготвување на буџетот, дајте образложение.				
15. Дата на завршување на проценката	31.12.2008 година			
16. Дата на поднесување на анализата до Министерството за финансии за добивање мислење:				
17. Дата на добивање на одговор од Министерството за финансии:				
18. Измени побарани од Министерството за финансии:				
19. Одговор на министерството-предлагач:				
20. Одговор од Министерството за финансии:				
21. Дали мислењето на Министерството за финансии е дадено во прилог:				
22. Одобрено/Дата:				
_____ Потпис на државен секретар	05.2009.			05.2009
		Потпис на министерот		